

Koninklijke Luchtmacht

Jaarrapportage meldingen geluidshinder militaire vliegoperaties 2017

Datum 1 mei 2018

Colofon

Ministerie van Defensie
Commando Luchtstrijdkrachten

Afdeling C4ISR
Bureau Geluidshinder, Zonering en Rapportering

Luchtmachtplein 1
MPC92 A
Postbus 8762
4820 BB Breda

www.luchtmacht.nl

INHOUD

1	Rapportage	4
1.1	Het Commando Luchtstrijdkrachten	4
1.2	Meldingsprocedure CLSK	4
1.3	Verbetering analyse meldingssysteem	4
1.4	Totaal aantal meldingen	5
1.5	Milieubeleid.	5
	BIJLAGE A BUREAU GELUIDSHINDER ZONERING EN RAPPORTERING CLSK	6
	BIJLAGE B MILITAIRE LUCHTHAVEN LEEUWARDEN	7
	BIJLAGE C MILITAIRE LUCHTHAVEN VOLKEL	9
	BIJLAGE D MILITAIRE LUCHTHAVEN GILZE RIJEN	11
	BIJLAGE E MILITAIRE LUCHTHAVEN DEELEN	13
	BIJLAGE F MILITAIRE LUCHTHAVEN DE KOOY	15
	BIJLAGE G MILITAIRE LUCHTHAVEN WOENS DRECHT	17
	BIJLAGE H MILITAIRE LUCHTHAVEN EINDHOVEN	19
	BIJLAGE I LUITENANT-GENERAAL BESTKAZERNE/VLIEGBASIS DE PEEL	21
	BIJLAGE J LAAGVLIEGGEBIEDEN EN ROUTES CLSK	23
	BIJLAGE K LIJST AFKORTINGEN	27

1 RAPPORTAGE

1.1 HET COMMANDO LUCHTSTRIJDKRACHTEN

Defensie heeft als grondwettelijke taken de verdediging van het nationale grondgebied, de handhaving van de internationale rechtsorde en het uitvoeren van humanitaire operaties. Het Commando Luchtstrijdkrachten (CLSK) levert hieraan met haar vliegend materieel een belangrijke bijdrage. De luchtvloot bestaat uit een mix van jacht-, les- en transportvliegtuigen, als ook helikopters. Om met deze luchtvloot te kunnen opereren beschikt het CLSK over militaire luchthavens vanwaar deze toestellen dagelijks vliegoperaties uitvoeren. Voor de uitoefening van militaire taken is het van groot belang dat de Krijgsmacht goed is opgeleid en getraind. Laagvliegen is een vereiste voor het operationele optreden van militaire helikopters, enerzijds omdat vliegen op lage hoogte de eigen bescherming van vliegtuig en bemanning bevordert, anderzijds omdat lucht- en landeenheden in toenemende mate geïntegreerd met elkaar optreden.

Voor militaire luchtvaartuigen zijn minimum vlieghoogten vastgesteld in de Regeling minimum VFR-vlieghoogten en VFR-vluchten buiten de daglichtperiode voor militaire vliegtuigen en helikopters¹. In de regeling zijn ook de laagvlieggebieden en -routes aangewezen.

Het CLSK streeft ernaar niet meer geluid te veroorzaken dan strikt noodzakelijk. Echter, het voorkomen van iedere vorm van geluid is niet mogelijk.

1.2 MELDINGSPROCEDURE CLSK

Meldingen met betrekking tot geluidsoverlast kunnen op een aantal manieren worden ingediend. Via de website van Defensie (www.defensie.nl/actueel/vliegbewegingen/klachten.nl), de diverse vliegbases (lokale nummers) of het gratis landelijke nummer (0800-0226033). Het CLSK registreert de melding middels het systeem LUIK (Luchtmacht Informatie en Klachtensysteem) en doet intern onderzoek. Indien gewenst, wordt de melder teruggemaid of teruggebeld over de melding. Bij schade die mogelijk is veroorzaakt door vliegoperaties van CLSK wordt deze na melding doorgezet naar de sectie Claims van Defensie. Deze sectie is verantwoordelijk voor de afhandeling van alle schademeldingen jegens Defensie.

1.3 VERBETERING ANALYSE MELDINGSSYSTEEM

Sinds enige tijd wordt er intensief gewerkt aan de verbetering van meldingsregistratie en -analyse binnen Bureau Geluidshinder Zonering en Rapportering (BGZR) CLSK. Zowel intern als extern CLSK vinden evaluaties plaats met de klanten van BGZR; intern zijn dat de vertegenwoordigers van de CLSK onderdelen, extern zijn dit de vertegenwoordigers van de verschillende COVM's, klankbordgroepen en andere instanties.

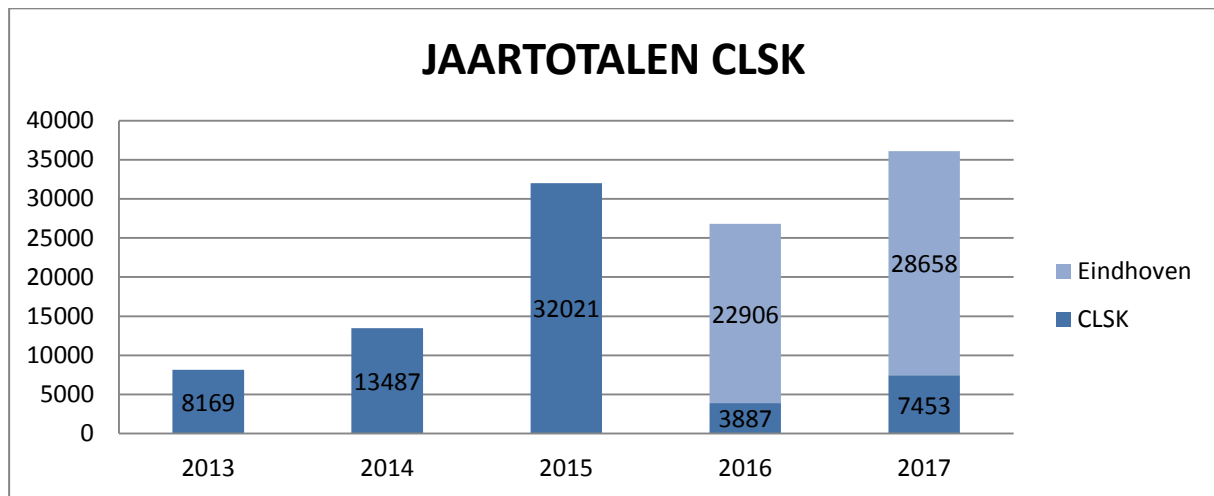
¹ Regeling op: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0035356/2014-12-12>

1.4 TOTAAL AANTAL MELDINGEN

In 2017 werden bij CLSK 7453 meldingen ontvangen. Dit aantal is een stijging van ruim 91% ten opzichte van 2016 (3887). De CLSK vliegbewegingen zijn in 2017 eveneens toegenomen, ten opzichte van 2016, met ruim 11%.

Van de 7453 meldingen is er 2799 keer (37,5%) terugkoppeling gegeven aan de melder. In 1073 keer (38,2%) van de gevallen was dit per telefoon, de overige 1726 keer (61,8%) was dit per email.

In tegenstelling tot andere vliegbases van de luchtmacht, kent vliegbasis Eindhoven sinds 2016 een eigen klachtenregistratie en -afhandeling. Via de website www.samenopdehoogte.nl kan een melding worden gemaakt en kunnen vliegbewegingen worden geanalyseerd. Op deze website zijn in 2017 28.658 meldingen ontvangen over zowel militaire als civiele vliegbewegingen.

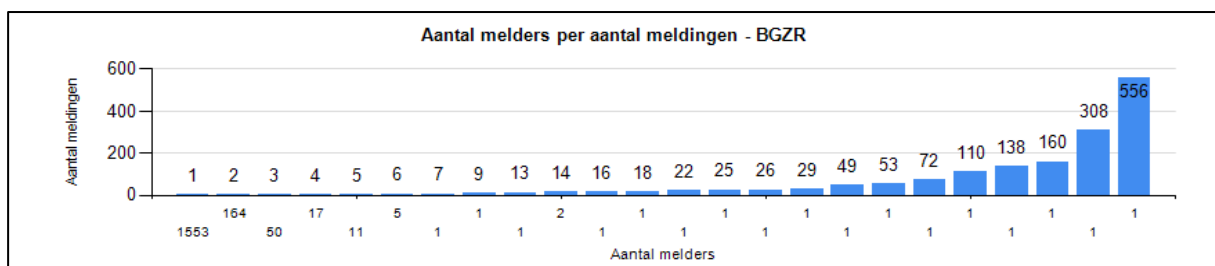
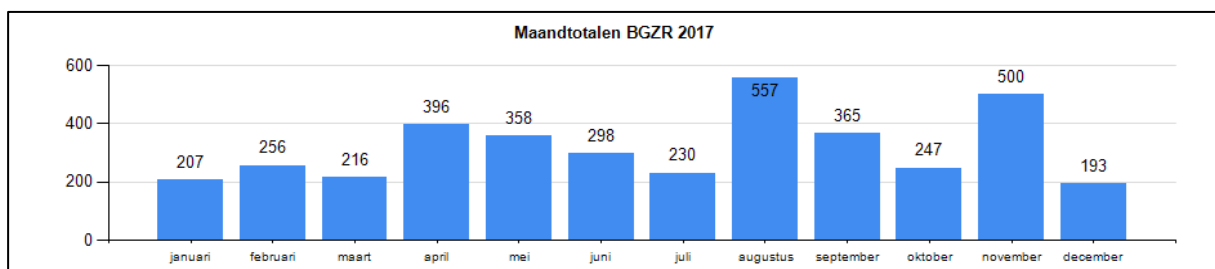
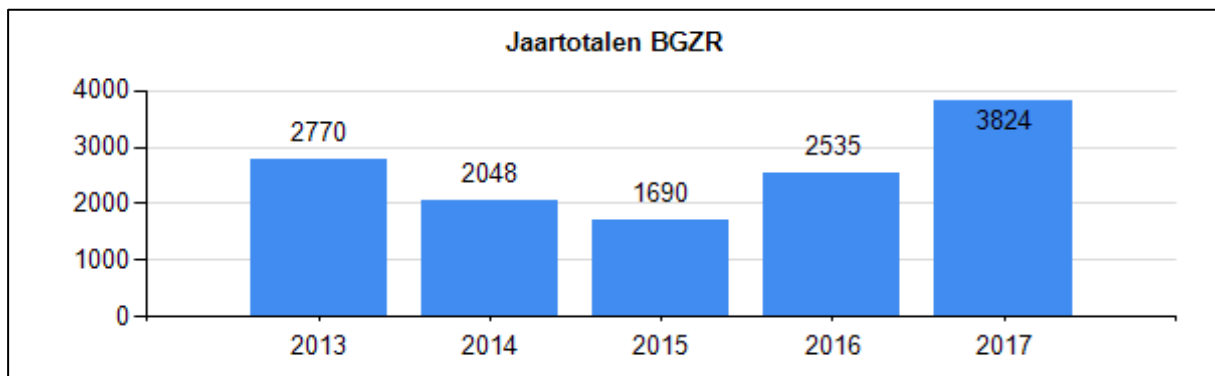
1.5 MILIEUBELEID.

Als onderdeel van de Rijksoverheid baseert Defensie haar milieubeleid op dat van het Rijk. Milieumanagement is daarbij een van de speerpunten. Defensie is een grote uitvoeringsorganisatie die gericht is op vredesoperaties en de ondersteuning daarvan. Bij de uitvoering van deze taken dienen de milieubelasting en de kosten te worden beheerst. Milieumanagement ondersteunt Defensie en derhalve ook het CLSK bij het invullen van deze verantwoordelijkheden door milieuaspecten structureel en aantoonbaar te betrekken bij de bedrijfsprocessen en besluitvorming. In het kader van milieumanagement wordt het aantal milieumeldingen, waaronder die zijn ontstaan door geluidoverlast ten gevolge van luchtverkeer, verzameld en gerapporteerd.

BIJLAGE A BUREAU GELUIDSHINDER ZONERING EN RAPPORTERING CLSK

BGZR CLSK verwerkt de meldingen omtrent militaire vliegbewegingen die buiten de lokale verkeersleiding gebieden (CTR's) van de vliegbases liggen.

Het aantal meldingen dat in 2017 is binnengekomen bij en verwerkt door het BGZR is gestegen ten opzichte van 2016. In de maanden augustus en november is een piek te zien in het aantal meldingen., Het flink aantal meldingen in augustus is te verklaren omdat het avondvliegen op vliegbasis Gilze-Rijen verlengd was tot 00.00 uur. Ook is er in die maand veel gevlogen in de helikopterlaagvlieggebieden, zoals GLV 9 (MAAS/WAAL). De meeste helikopterlaagvlieggebieden ligt buiten een CTR van een militaire luchthaven en meldingen ten aanzien van deze gebieden worden dus verwerkt door BGZR. In november was de omvangrijke helikopteroefening 'Decisive Thunder' gaande. Deze oefening vond een week plaats boven Midden-Nederland van 09.30 uur – 00.00 uur. Omdat de oefening plaatsvond buiten een CTR van een militaire luchthaven werden de meldingen eveneens afgehandeld door BGZR.

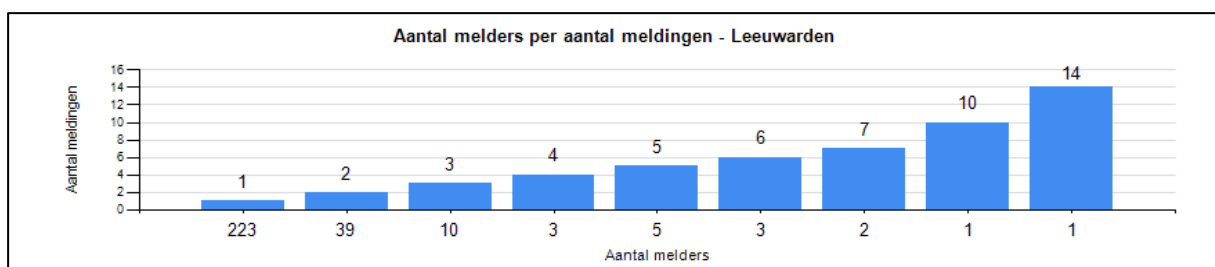
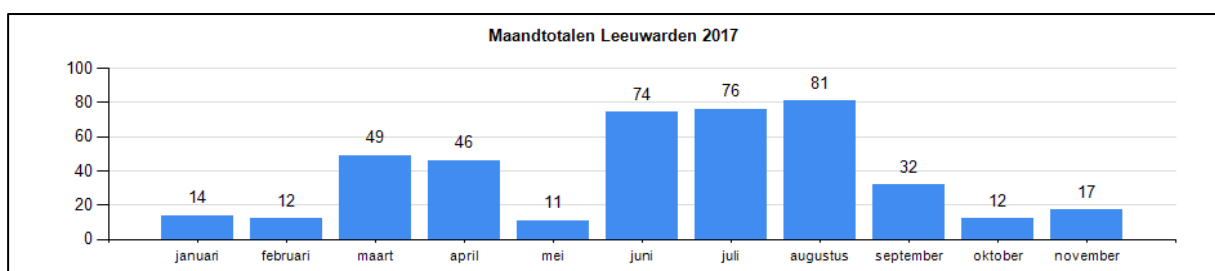
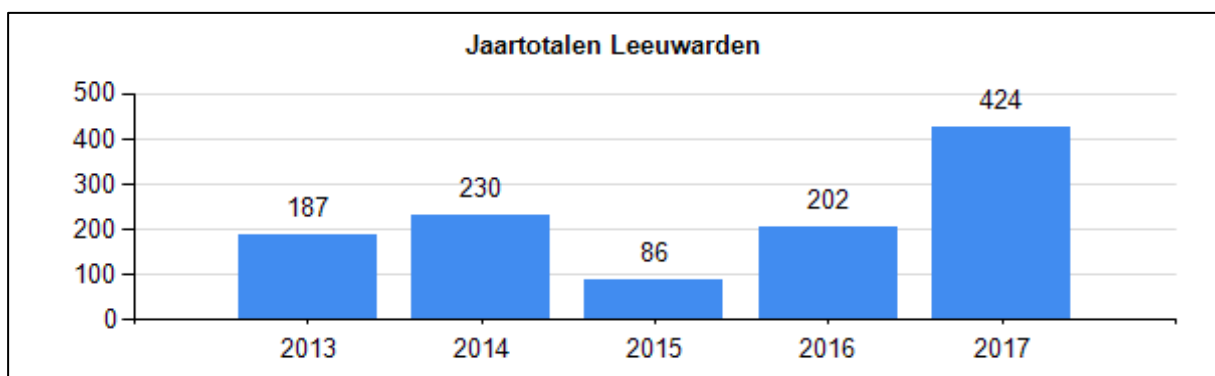

BIJLAGE B MILITAIRE LUCHTHAVEN LEEUWARDEN

Afgelopen jaar was een intensieve periode voor vliegbasis Leeuwarden en haar omgeving. Nadat de F-16's veelvuldig werden ingezet in conflictgebieden in het buitenland, brak medio 2016 een periode aan van herstel. De regering besloot de F-16's tijdelijk terug te halen uit het Midden-Oosten waarna de inzet tegen ISIS door Belgische F-16's is overgenomen.

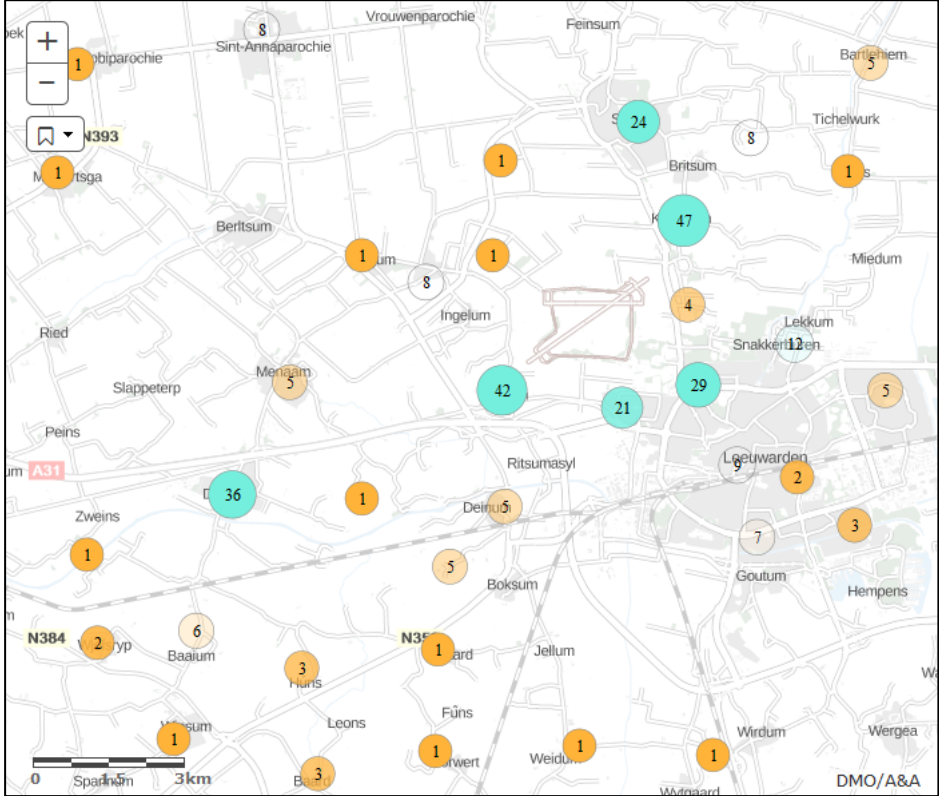
Het hersteljaar 2017 heeft meer vliegbewegingen dan in 2016 (38% meer) opgeleverd. Eind 2016 begon het avondvliegen dat doorliep in 2017. Daarop volgde een oefenperiode in het buitenland (VS) waarna de vliegers terugkwamen en eind april deelnamen aan de oefening Frisian Flag. Voorafgaand aan, tijdens en na de oefening opereerden ook Amerikaanse straalvliegtuigen voor zes weken vanaf vliegbasis Leeuwarden. Frisian Flag werd opgevolgd door de wapeninstructeursopleiding, de FWIT. Onderdeel van de FWIT was een verplaatsing van de oefening naar Noorwegen. Daarmee werd de omgeving van Leeuwarden op het gebied van geluid ontlast. Het jaar werd afgesloten met een avondvliegperiode welke deels naar Volkel werd verplaatst omdat de grenzen van de totale geluidsruimte voor 2017 waren bereikt.

De internationale oefening, opleiding en het reguliere vliegprogramma resulteerden in veel vliegbewegingen die onmisbaar waren voor het herstel van de inzet van de F-16's en de bemanningen. De toename van het aantal vliegbewegingen heeft ook geresulteerd in een toename van het aantal klachten. Het was een intensieve periode die de afgelopen jaren door de vele inzetten in het buitenland niet meer was voorgekomen. Vliegbasis Leeuwarden is door mitigerende maatregelen (export van vliegbewegingen) ook in 2017 binnen de beschikbare geluidsruimte gebleven.

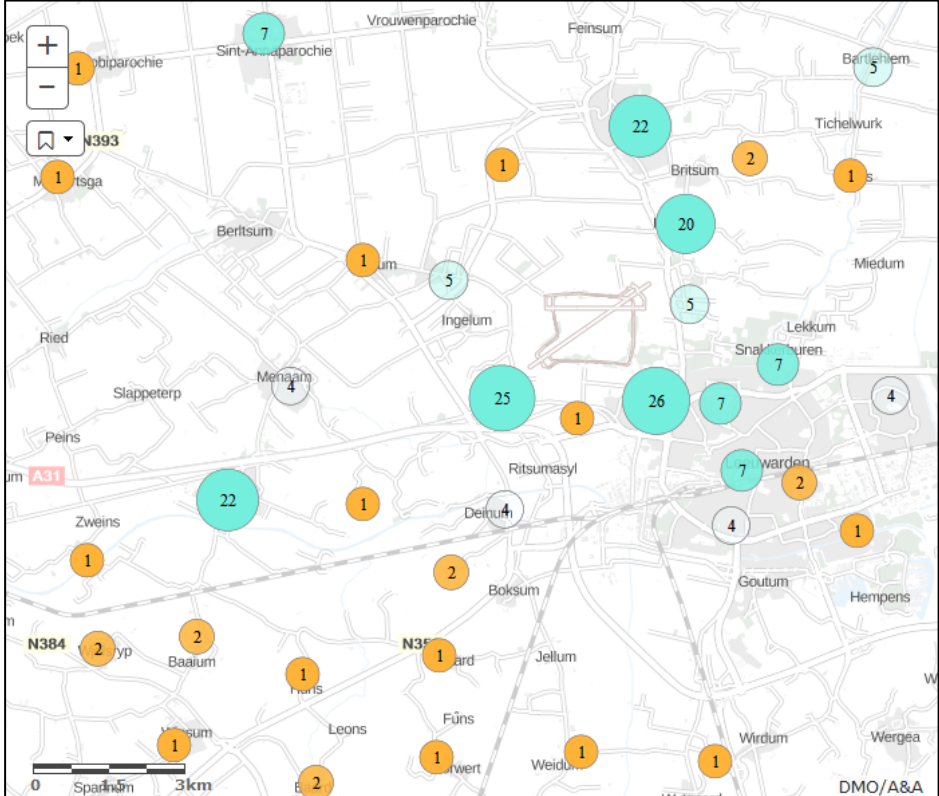

De afbeelding onder 'aantal meldingen' geeft het aantal meldingen weer in de omgeving van de militaire luchthaven. De afbeeldingen onder 'aantal melders' geeft het aantal verschillende personen weer die de meldingen hebben gemaakt. In de cirkels staan het aantal meldingen/melders.

Aantal meldingen:

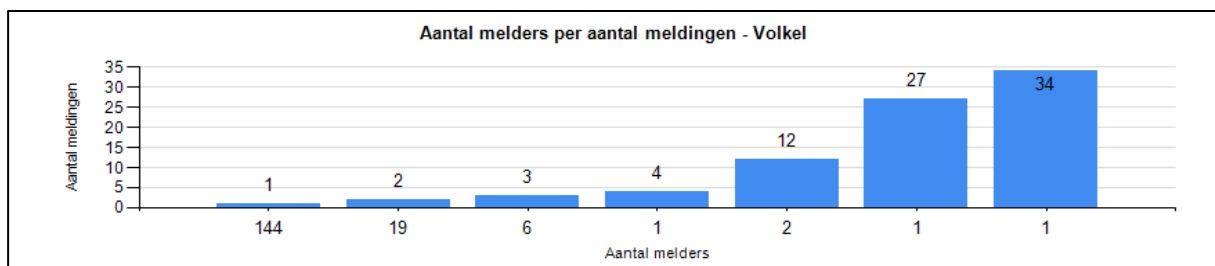
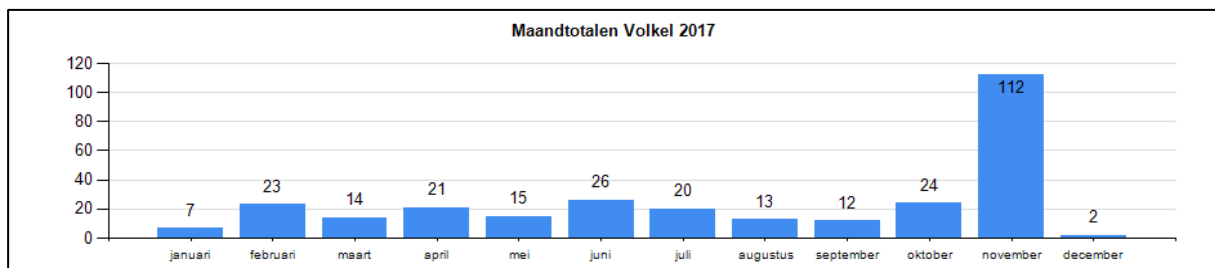
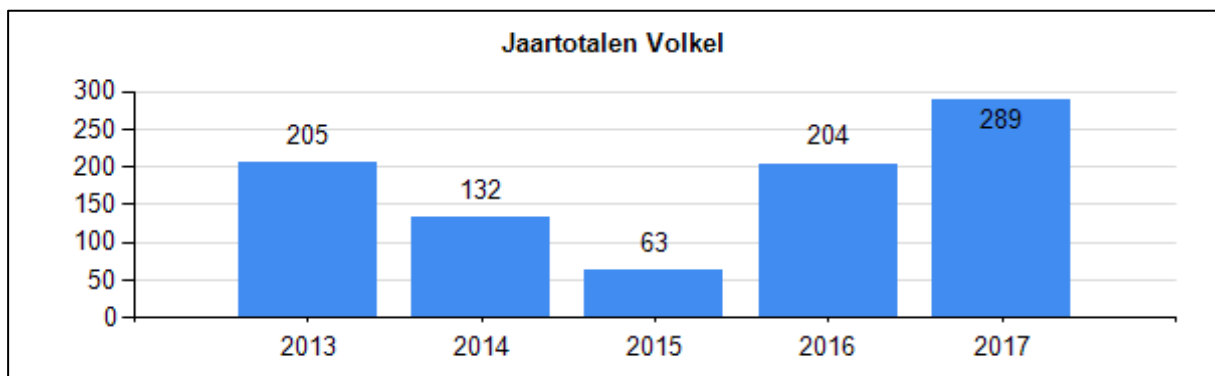
Aantal melders:

BIJLAGE C MILITAIRE LUCHTHAVEN VOLKEL

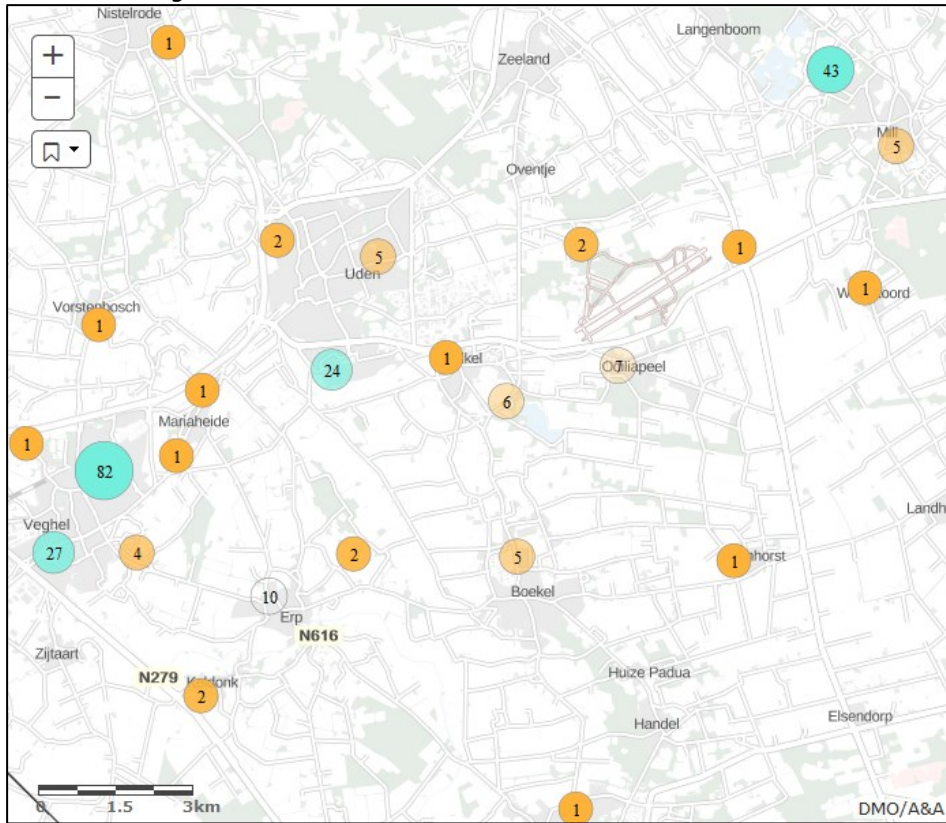
Het totaal aantal meldingen over 2017 komt uit op 289. In 2017 hebben F-16's van de vliegbasis Volkel niet deelgenomen aan internationale missies. Daarnaast zijn er zijn meer missies in de TMA-Delta boven Midden- en Oost Brabant gevlogen. Vanwege de korte duur van dergelijke missies zijn er in bepaalde periodes drie in plaats van twee waves gevlogen. Dit gebeurde voornamelijk in april, juli en augustus. Vanwege de FWIT zijn ook meer lokale missies gevlogen. Het jaar 2017 laat een stijging in F16-vliegbewegingen zien ten opzichte van 2016.

Daarnaast hebben zich geregeld slechte weersomstandigheden voorgedaan boven de Noordzee waardoor is uitgeweken naar de TMA-Delta. De maand november kent een forse stijging van het aantal meldingen. In deze periode hebben F-16's van vliegbasis Leeuwarden gebruik gemaakt van vliegbasis Volkel tijdens het avondvliegen.

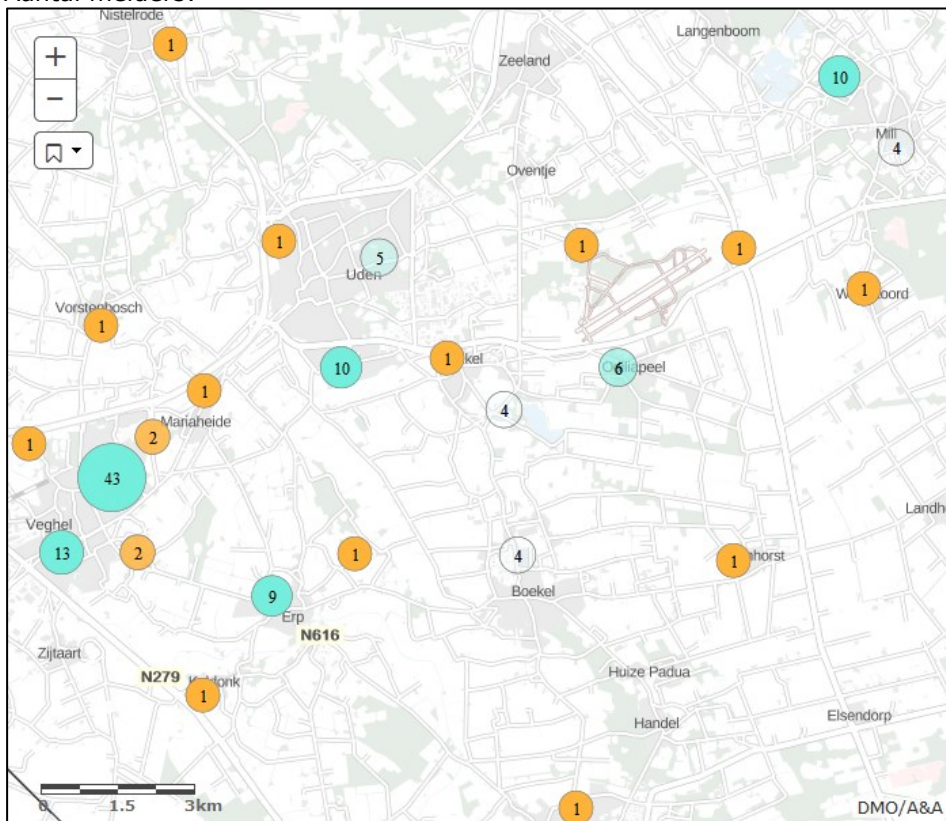

Op de volgende pagina vindt u een grafische weergave van de meldingen. De afbeelding onder 'aantal meldingen' geeft het aantal meldingen weer in de omgeving van de militaire luchthaven. De afbeeldingen onder 'aantal melders' geeft het aantal verschillende personen weer die de meldingen hebben gemaakt. In de cirkels staan het aantal meldingen/melders.

Aantal meldingen:

Aantal melder:

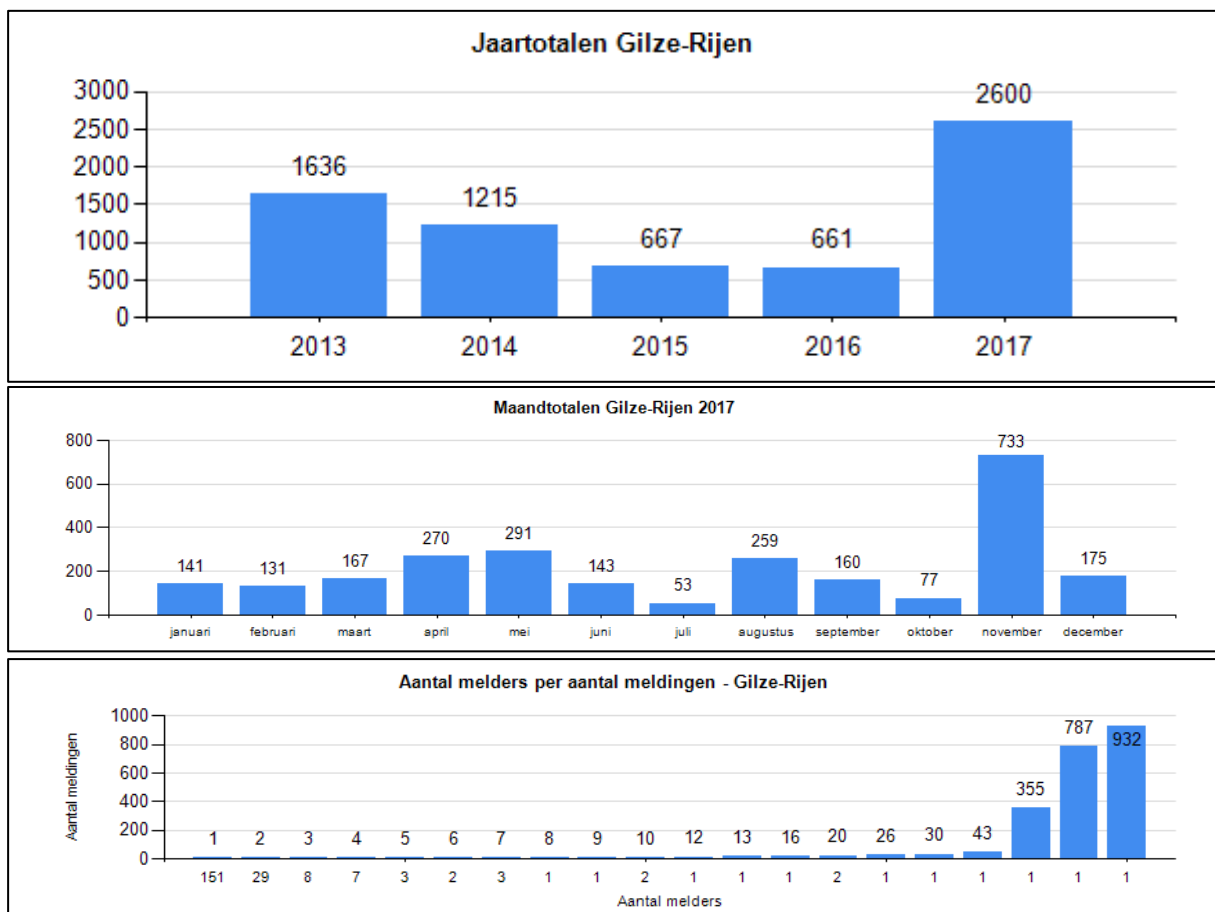
BIJLAGE D MILITAIRE LUCHTHAVEN GILZE RIJEN

In het klachtensysteem LUIK is halverwege 2016 een verbetering aangebracht. Vóór de verbetering kon het voorkomen dat indien een melder in een melding meerdere keren een klacht aangaf, dit in het systeem werd geregistreerd als één melding. Nu wordt elke melding als één melding geregistreerd. Het systeem is halverwege 2016 in werking getreden en heeft er in 2017, het eerste volle jaar waarin is geregistreerd volgens bovenstaande systematiek, mede voor gezorgd dat er een aanzienlijke stijging is t.o.v. het aantal meldingen in 2016.

Het hogere aantal meldingen heeft ook te maken hebben met het feit dat 2017 het eerste volle kalenderjaar is waarin het Defensie Helikopter Commando na een periode van inzet (missies) weer heeft gewerkt aan het herstel van de brede inzetbaarheid. Dit heeft geresulteerd in meer vliegbewegingen op de vliegbasis ten opzichte van 2016.

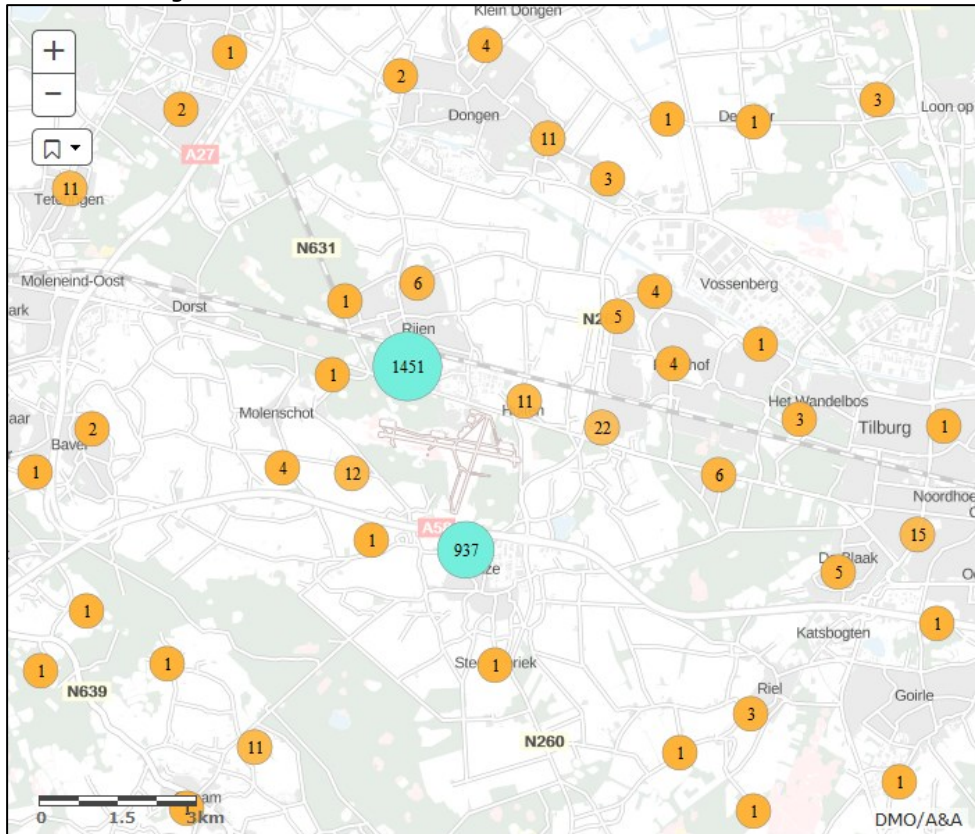
In 2017 was er een NH90 gestationeerd op een marineschip nabij de kust van Curaçao voor ondersteuning van de kustwachttaken en net als in voorgaande jaren is er ook in 2017 op diverse andere locaties dan de eigen vliegbases geoefend. Zo staan er Apaches en Chinooks op Fort Hood in de Verenigde Staten voor opleiding- en trainingsdoeleinden en is er geoefend in o.a. België, Duitsland en Italië (actieve geluidsexport).

In 2017 is gebruik gemaakt van de omwonendenmailinglijst om actief te communiceren over vliegbewegingen en ook twitter werd ingezet om over opmerkelijke vliegbewegingen te informeren.

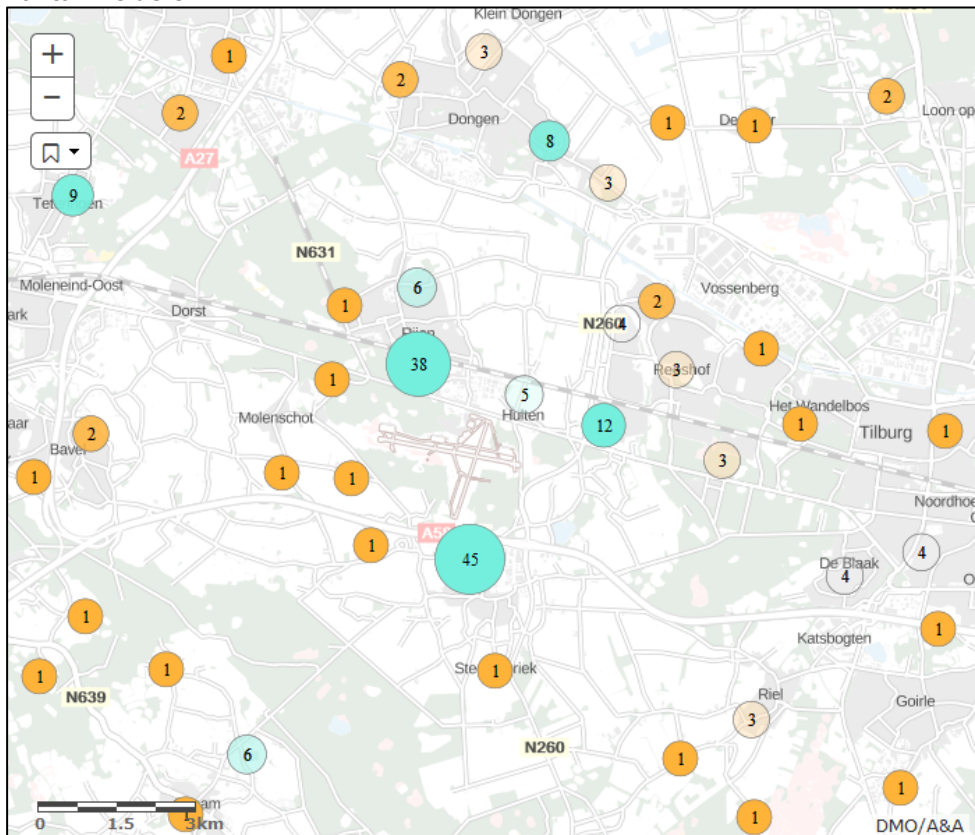

Op de volgende pagina vindt u een grafische weergave van de meldingen. De afbeelding onder 'aantal meldingen' geeft het aantal meldingen weer in de omgeving van de militaire luchthaven. De afbeeldingen onder 'aantal melders' geeft het aantal verschillende personen weer die de meldingen hebben gemaakt. In de cirkels staan het aantal meldingen/melders.

Aantal meldingen:

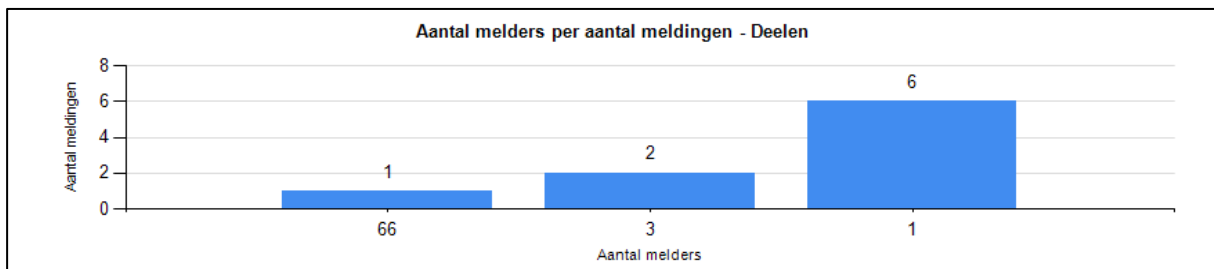
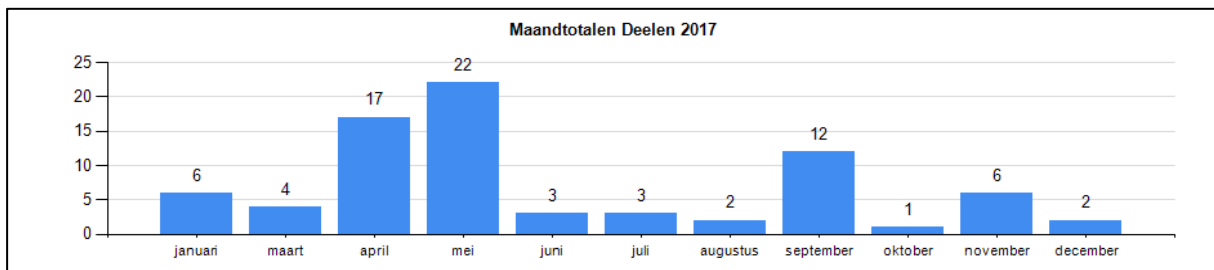
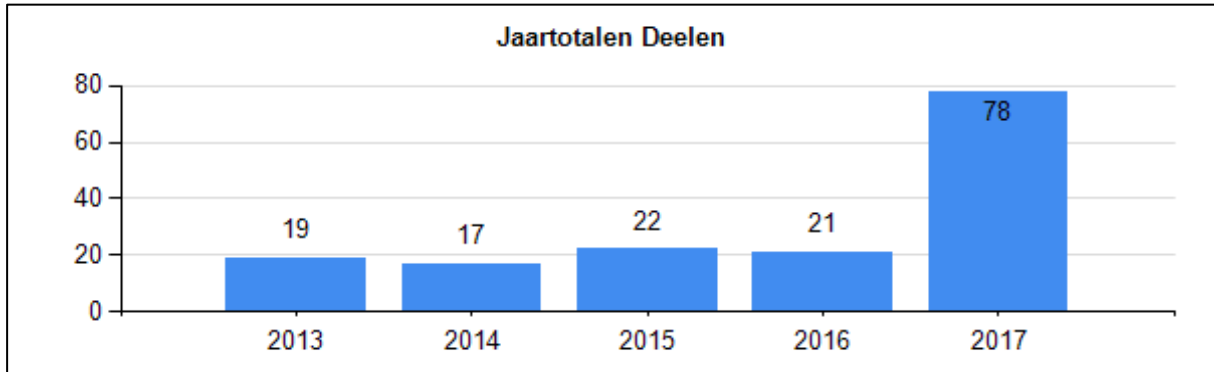

Aantal melder:

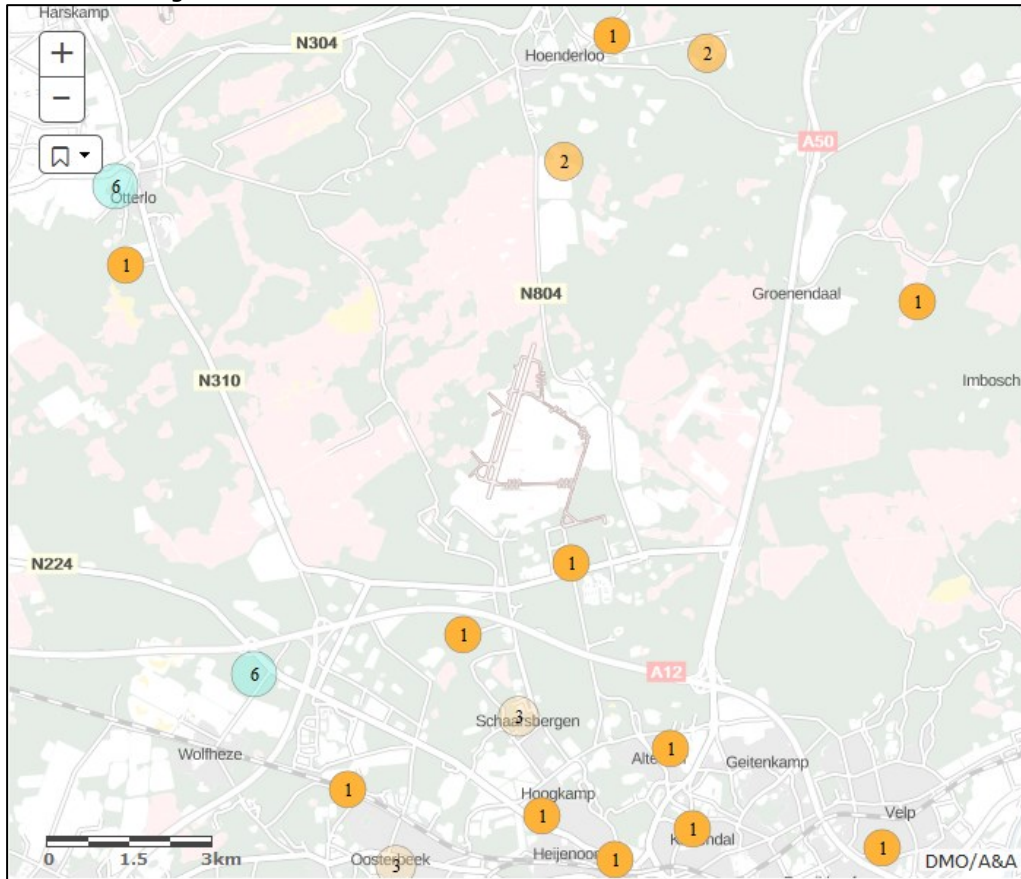
BIJLAGE E MILITAIRE LUCHTHAVEN DEELLEN

Vliegbasis Deelen wordt gebruikt als oefenlocatie voor vliegbasis Gilze Rijen, mede omdat hoofdafnemer 11e Luchtmobiele Brigade naast vliegbasis Deelen gestationeerd is. Het aantal meldingen in 2017 is hoger ten opzichte van het aantal meldingen in 2016. Het hogere aantal meldingen hangt samen met de veranderde systematiek van geluidhinderregistratie en de grootschalige oefening TAC-NL in mei.

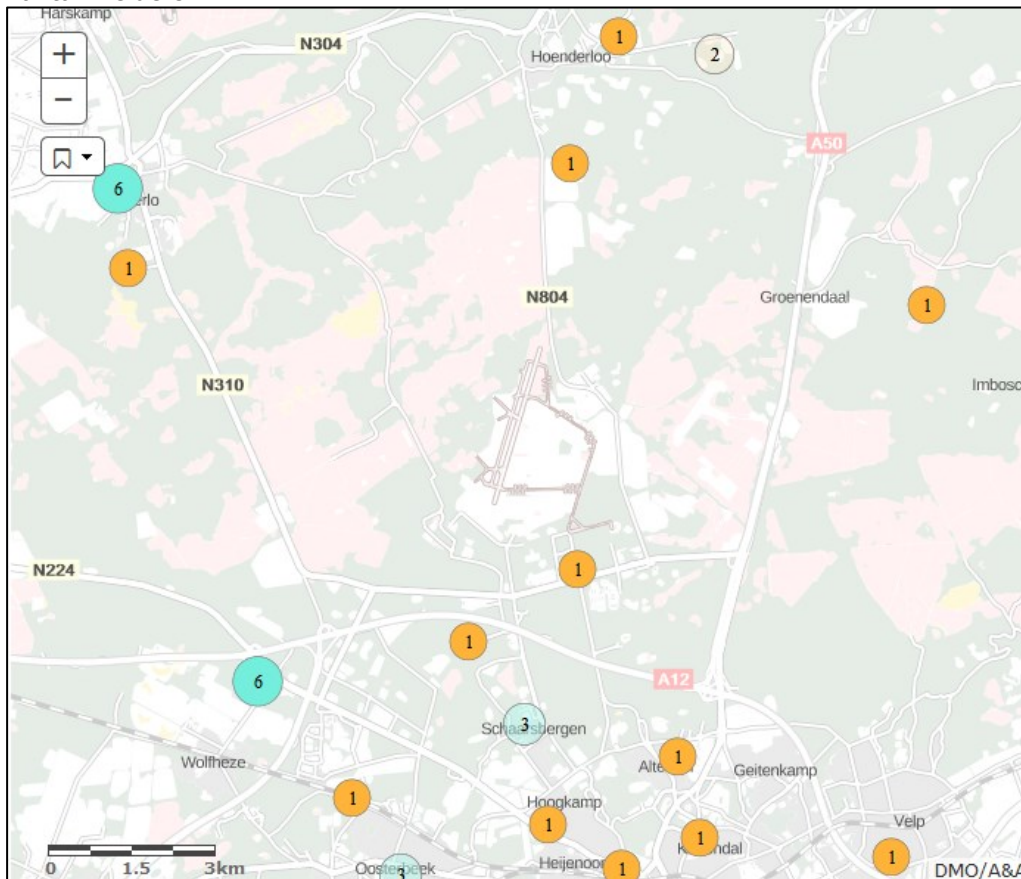

Op de volgende pagina vindt u een grafische weergave van de meldingen. De afbeelding onder 'aantal meldingen' geeft het aantal meldingen weer in de omgeving van de militaire luchthaven. De afbeeldingen onder 'aantal melders' geeft het aantal verschillende personen weer die de meldingen hebben gemaakt. In de cirkels staan het aantal meldingen/melders.

Aantal meldingen:

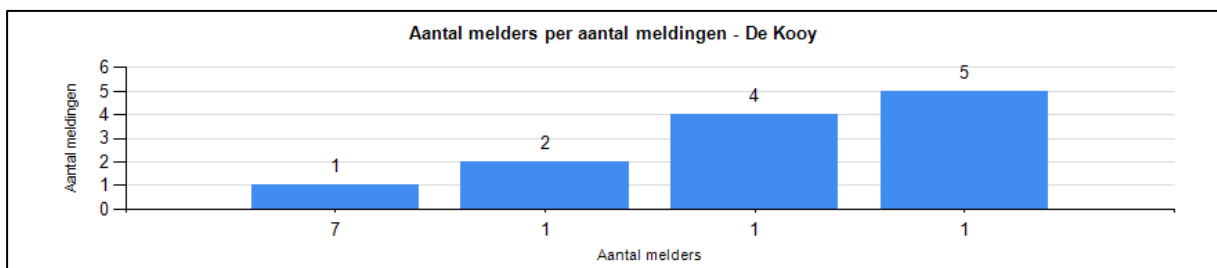
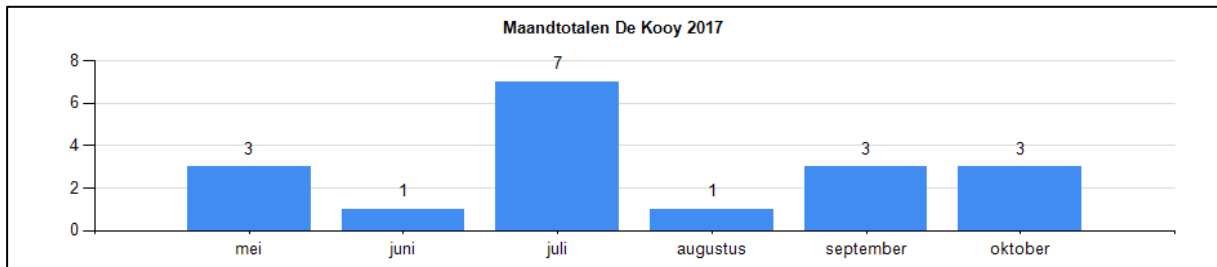
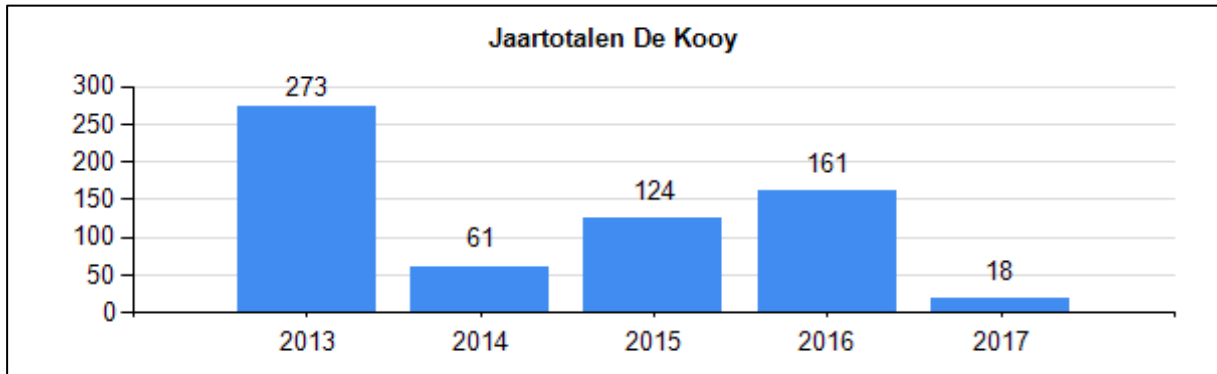

Aantal melder:

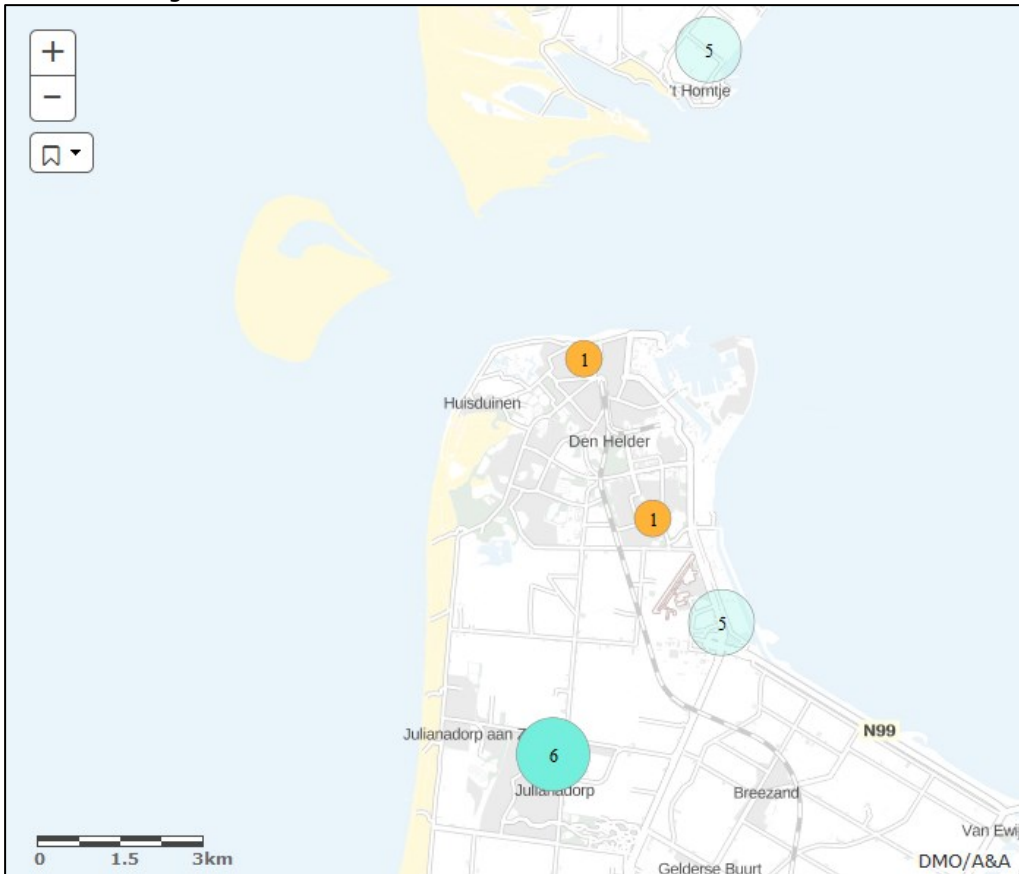
BIJLAGE F MILITAIRE LUCHTHAVEN DE KOOY

Voor militaire luchthaven De Kooy is het aantal meldingen in 2017 verminderd. De NH90 traint veelal op zee en heeft een grote jaarlijkse oefening in Engeland. Daarnaast is de NH90 veelvuldig ingezet bij oefeningen met de Marine buiten Nederland en t.b.v. de noodhulp na orkaan Irma.

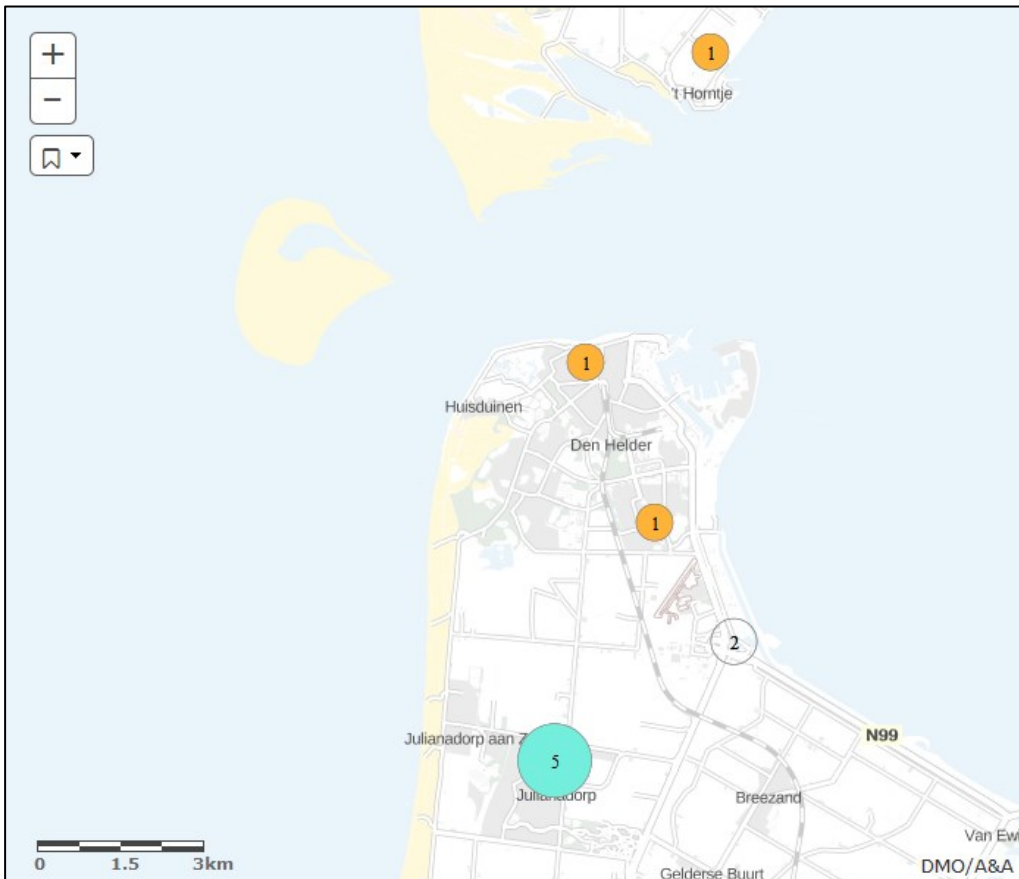

Op de volgende pagina vindt u een grafische weergave van de meldingen. De afbeelding onder 'aantal meldingen' geeft het aantal meldingen weer in de omgeving van de militaire luchthaven. De afbeeldingen onder 'aantal melders' geeft het aantal verschillende personen weer die de meldingen hebben gemaakt. In de cirkels staan het aantal meldingen/melders.

Aantal meldingen:

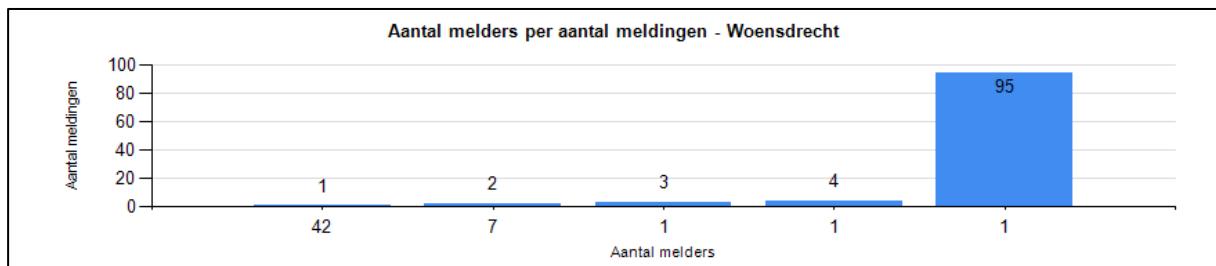
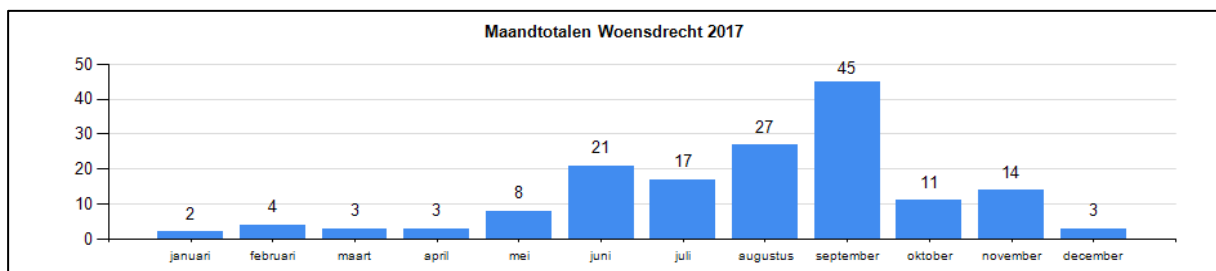
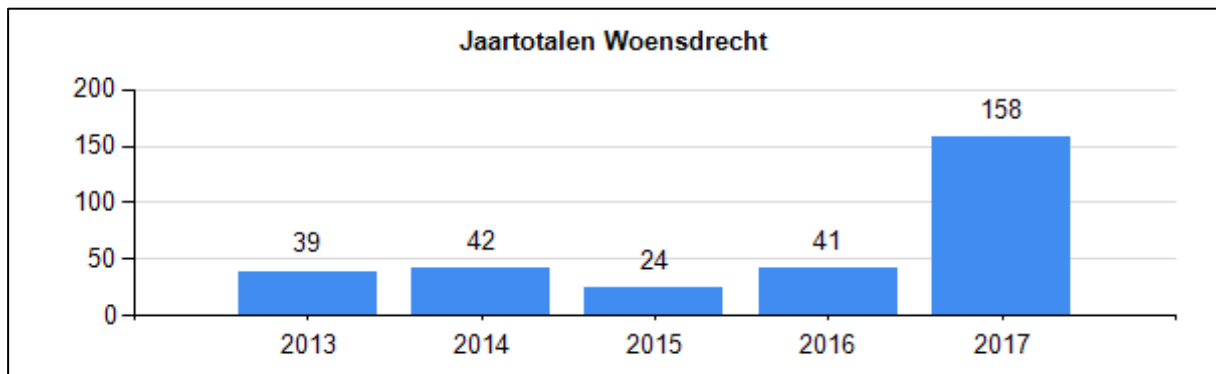
Aantal melders:

BIJLAGE G MILITAIRE LUCHTHAVEN WOENSDRECHT

In het afgelopen jaar hebben 52 melders een klacht ingediend bij vliegbasis Woensdrecht. Het totale aantal meldingen is 158. Het verschil van 106 meldingen wordt verklaard door toedoen van 1 structurele melder vanaf april dat jaar.

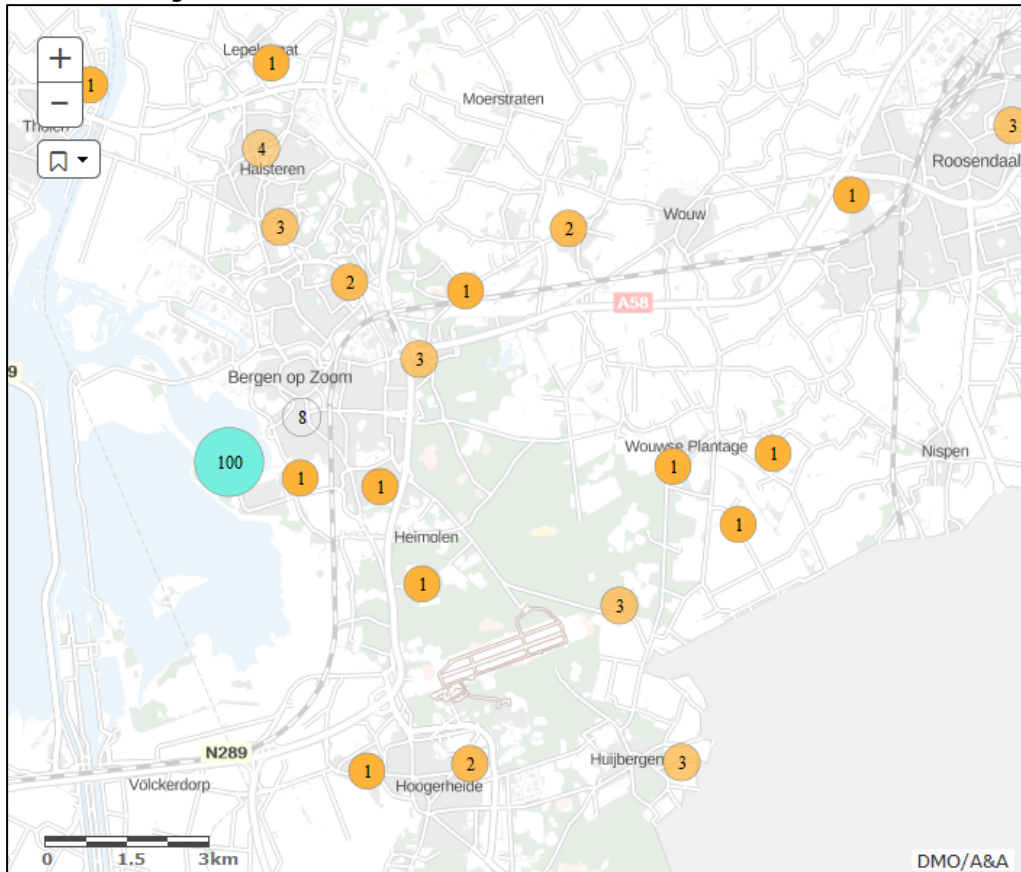
Het totaal aantal meldingen is ten opzichte van 2016 gestegen. De meldingen die gedaan zijn hebben betrekking op diverse toestellen van de luchtmacht; de meeste meldingen werden n.a.v. een (test)vlucht van een F-16 gedaan. Ook voor het radarvliegtuig de AWACS, de civiele luchtvaart (7) en het lesvliegtuig de PC-7 werden meldingen gemaakt.

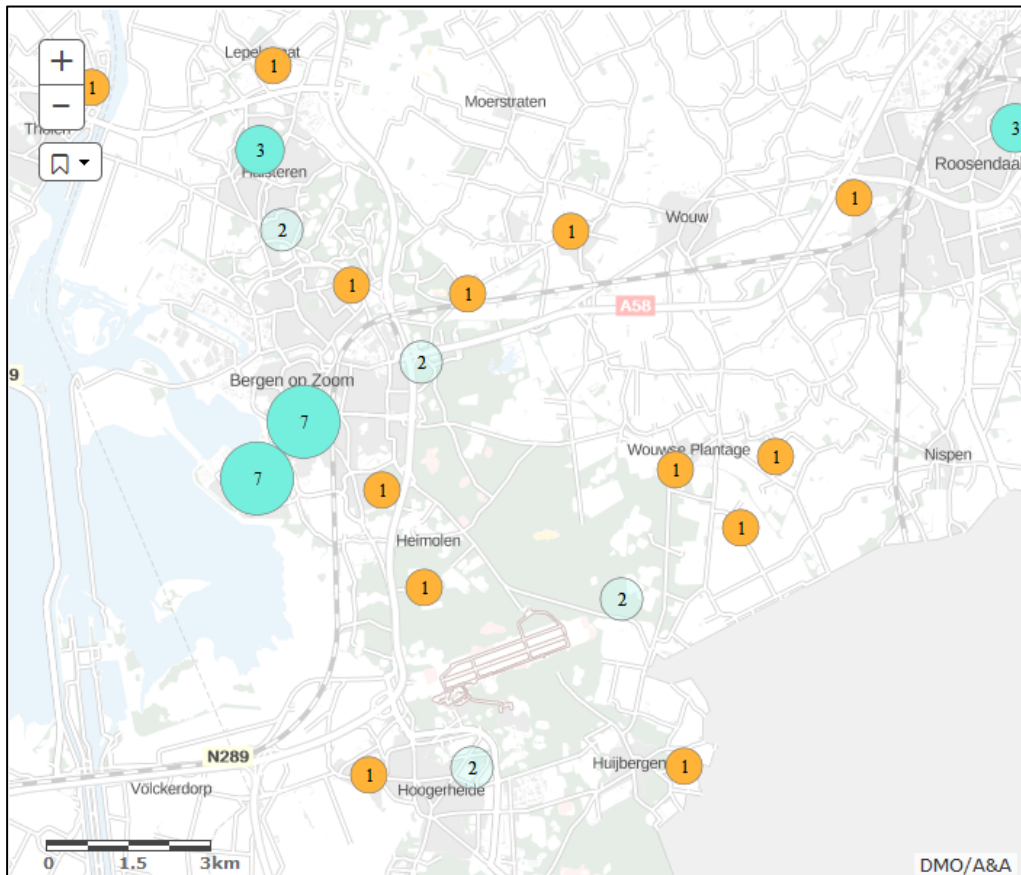
Op de volgende pagina vindt u een grafische weergave van de meldingen. De afbeelding onder 'aantal meldingen' geeft het aantal meldingen weer in de omgeving van de militaire luchthaven. De afbeeldingen onder 'aantal melders' geeft het aantal verschillende personen weer die de meldingen hebben gemaakt.

In de cirkels staan het aantal meldingen/melders.

Aantal meldingen:

Aantal melders:

BIJLAGE H MILITAIRE LUCHTHAVEN EINDHOVEN

Vliegbasis Eindhoven huisvest de transportvloot van de Koninklijke Luchtmacht, die wereldwijd wordt ingezet. Met Eindhoven Airport als civiel medegebruiker, is vliegbasis Eindhoven de tweede luchthaven van Nederland.

Anders dan andere vliegbases van de luchtmacht, kent vliegbasis Eindhoven een eigen klachtenregistratie en -afhandeling. Via de website www.samenopdehoogte.nl kan een melding worden gemaakt en kunnen vliegbewegingen worden geanalyseerd. Sinds eind 2016 is ook de data van militaire vluchten ontsloten en gekoppeld aan de website. Het betreft het vliegverkeer binnen het lokale verkeersleidinggebied. Hierin ligt ook het helikopter laagvlieggebied GLV-5 nabij Oirschot, dat afgelopen jaar herhaaldelijk is gebruikt voor oefeningen van het Defensie Helikopter Commando. Voor de vliegbasis Eindhoven is een eigen rapportage ontwikkeld. Deze is terug te vinden op www.covm.nl.

Omwonenden werden het afgelopen jaar geïnformeerd over bijzondere activiteiten via lokale media, de internetpagina van de luchtmacht, teletekstpagina 766 en social media (twitter: @vlbeindhoven of facebook.com/luchtmacht). Daarnaast zijn bijzondere activiteiten ook gedeeld via een nieuwsbrief voor omwonenden. Geïnteresseerden kunnen zich hiervoor aanmelden door te mailen naar: vliegbasis.eindhoven@mindef.nl.

Om de geoefendheid van de vliegers in alle facetten maximaal te ontplooiën en op peil te houden werd er meerdere malen geoefend in het buitenland en op de cockpitsimulatoren van de KDC-10 en C-130. Tevens werd constant ondersteuning geboden voor de missies in het buitenland. Op deze wijze werd een deel van het geluid geëxporteerd naar het buitenland. Vliegbasis Eindhoven is over het gehele jaar een aantal keer extra opengesteld voor ambulance- en transplantatievluchten.

Uitzending Koeweit

Een KDC-10 tankervliegtuig voorzag in 2017 vanuit Koeweit coalitiepartners van brandstof, die in de strijd tegen terreurorganisatie ISIS boven Irak en Oost-Syrië opereerden. Nederland beschikt over deze unieke capaciteit waarmee verschillende typen (jacht)-vliegtuigen in de lucht kunnen worden bijgetankt. Op deze wijze kunnen (jacht)-vliegtuigen langer achtereen opereren en kan de luchtcampagne effectiever worden uitgevoerd.

In het vierde kwartaal van 2017 werd ook de C-130 Hercules ingezet voor een periode van 10 weken voor ondersteuning van coalitiepartners in de strijd tegen ISIS. Vanaf vliegbasis Ali Al Salem (Koeweit) bracht het toestel goederen en personeel bij Amerikaanse troepen in onder meer Afghanistan, Jordanië, Irak en Syrië. Koeweit fungeerde in die tijd als een verzamelpunt, waar goederen zoals munitie, troepen, voeding en algemene vracht binnenkwamen. Van daaruit werden deze verder verspreid naar omliggende landen.

Ondersteuning orkaan Irma

Direct na passage van de allesverwoestende orkaan Irma bleek de situatie op Sint-Maarten zo ernstig, dat aanvullende eenheden, water en voedsel benodigd waren. Doordat orkaan Jose zich aandiende, was er een kleine window of opportunity waarin de eenheden ingezet konden worden en de bevoorrading afgerond. Daarom vertrokken een dag na de passage vanaf militaire vliegbasis Eindhoven een KDC-10 en een C-130 Hercules transporttoestel naar het Caribisch Gebied om hulpgoederen en extra militairen in te vliegen.

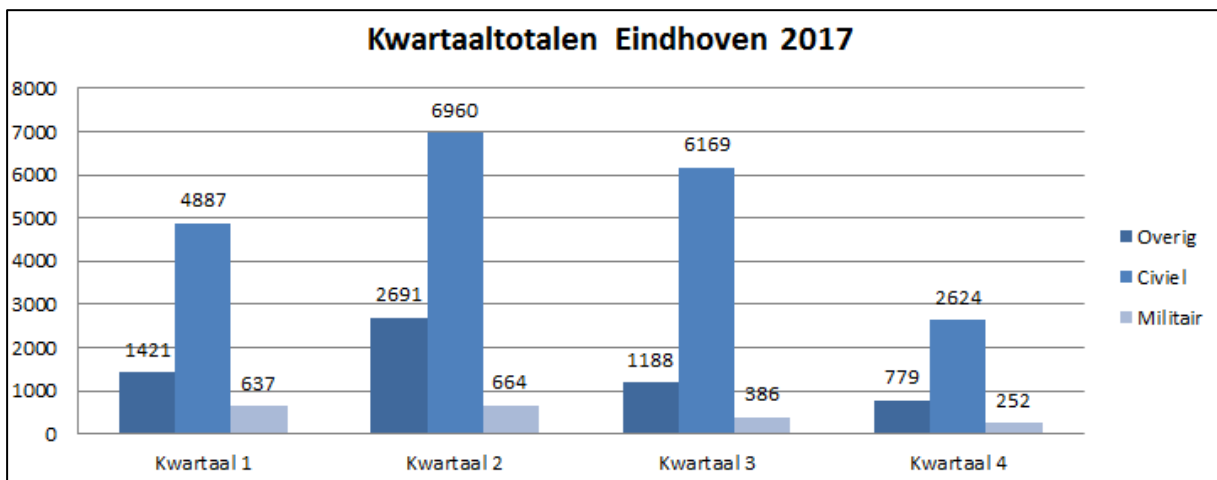
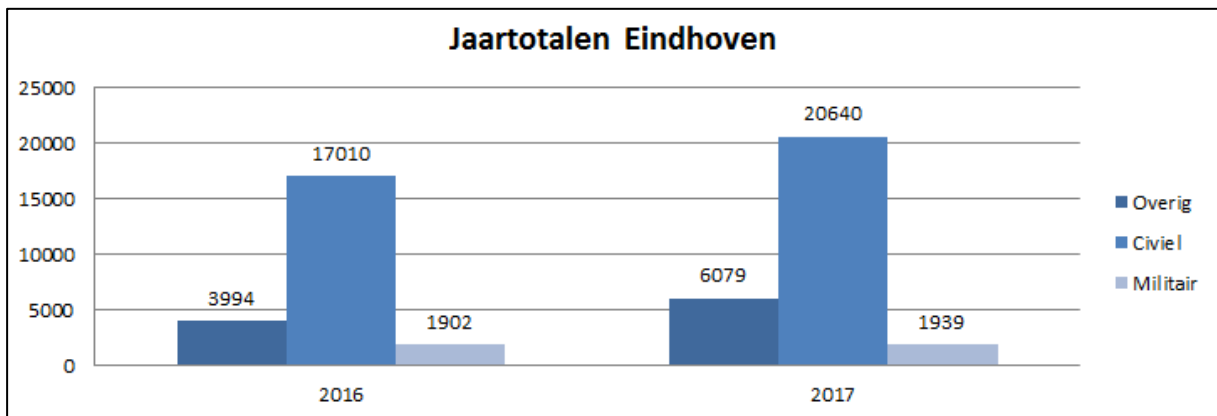
De C-130 Hercules zorgde voor een luchtbrug tussen Curaçao en Sint-Maarten. Zodoende konden patiënten en toeristen geëvacueerd worden en hulpgoederen worden ingebracht. In totaal hebben zij tussen deze eilanden 2750 mensen vervoerd. Daarnaast hebben ze ruim 900.000 pond vracht naar Sint-Maarten gebracht.

De KDC-10 vloog twee keer op en neer naar Curaçao om (nood)hulpgoederen, zoals water, voedsel, geneeskundig en geniemateriaal, en personeel naar het gebied te transporteren en om evacuees terug naar Nederland te brengen.

Vanaf vliegbasis Eindhoven vertrokken in totaal 19 vliegtuigen naar Curaçao en Sint-Maarten. Het ging hierbij om de vliegtuigtypes: KDC-10, C-130, C-17, AN-12, AN-124, A-310, A-340, A-400, IL-76. In totaal vlogen zij 558.376 kg cargo en 522 personen naar het gebied. 1x bracht een KDC-10 transportvliegtuig van vliegbasis Eindhoven, 150 evacuees vanuit Curaçao (HATO) naar Eindhoven. Daarnaast werd er nog 2x een A-340 ingehuurd waarmee in totaal 305 militairen terug naar Eindhoven werden gebracht.

Zoals vermeld in hoofdstuk 1 heeft de vliegbasis Eindhoven eigen klachtenregistratie en -afhandeling. Via de website www.samenopdehoogte.nl kan een melding worden gemaakt en kunnen vliegbewegingen worden geanalyseerd. De uitkomst van deze analyse wordt anders weergegeven dan de analyse van de Koninklijk Luchtmacht.

In het jaar 2017 zijn per kwartaal rapportages opgesteld waarin de kentallen rond de afhandeling van meldingen zijn opgenomen. Deze kwartaalrapportages bevatten bovenal een weergave van feiten. In de onderstaande tabellen zijn deze kentallen meer in een historisch perspectief geplaatst en zijn correlaties geschetst. In het achterliggende jaar werden in totaal 28658 meldingen ingediend. Ten opzichte van het vorige jaar is dit een stijging van 25%. In de eerste tabel wordt een totaalbeeld van alle ontvangen meldingen weergegeven. Onder "overige meldingen" zijn de meldingen over transito- en recreatieve vliegbewegingen opgenomen, aangevuld met meldingen waaraan geen vliegbewegingen kon worden gekoppeld en algemene meldingen.

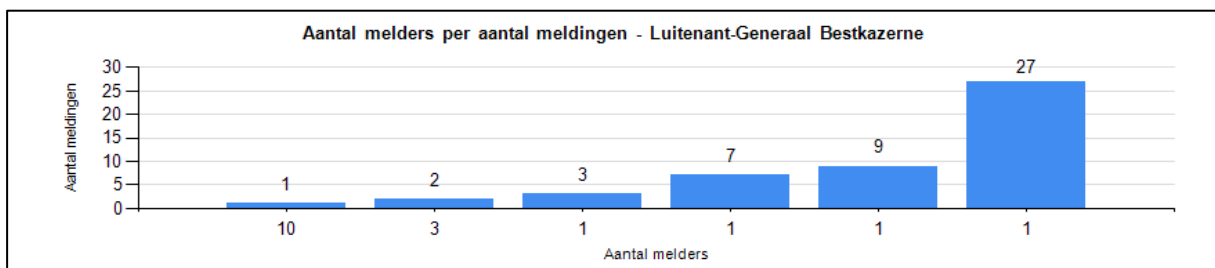
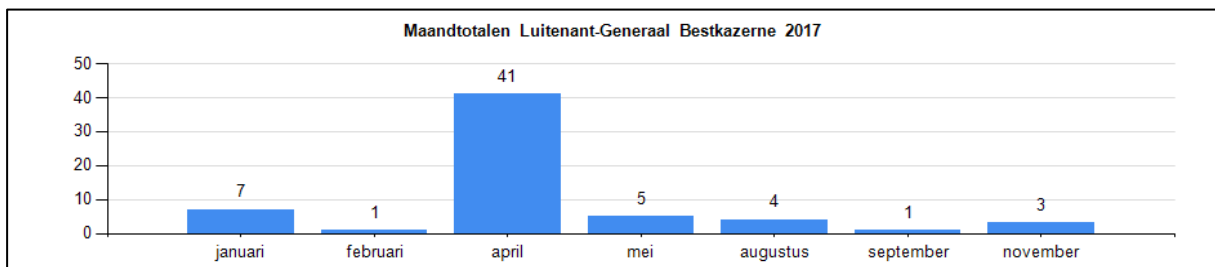
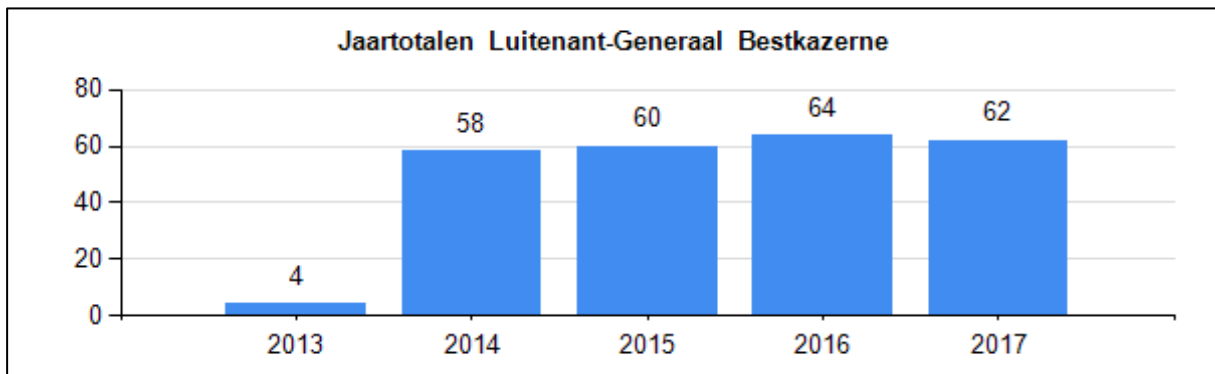

BIJLAGE I LUITENANT-GENERAAL BESTKAZERNE/VLIEGBASIS DE PEEL

Alle grondgebonden luchtverdedigingseenheden van de krijgsmachtsdelen zijn ondergebracht bij het Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando (DGLC) in Vredepeel. De eenheid valt organisatorisch onder het commando van de landmacht.

De startbaan van de Luitenant-generaal Bestkazerne heeft geen actieve status meer en er is derhalve geen sprake van starts en landingen van gemotoriseerde vliegtuigen. Het terrein is echter wel een aangewezen Militair Luchtvaartterrein. De voormalige luchtmachtbasis wordt veelal gebruikt voor het beoefenen van Close Air Support (CAS), dit zijn oefeningen waarbij grondeenheden worden ondersteund door jachtvliegtuigen. Tevens wordt met enige regelmaat getraind door en met helikopters.

Daarnaast worden boven de Luitenant-generaal Bestkazerne ondersteunende vluchten gehouden t.b.v. training en opleiding van land- en luchtmacht militairen op het gebied van grondgebonden luchtverdediging. Met name in de voorbereiding op Tactical Firing Evaluations voor zowel Patriot en Army Ground Based Air Defence Systems worden deze ondersteunende vluchten iets geïntensiveerd. De ondersteunende vluchten worden uitgevoerd op basis van inhuur.

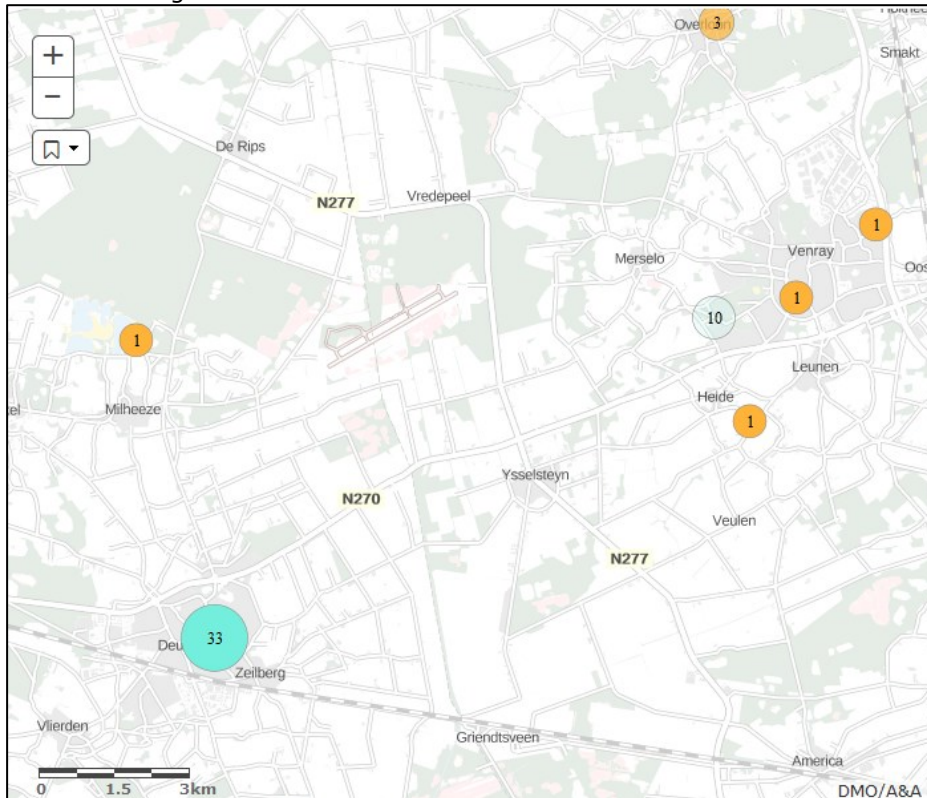

Er is sprake van een lichte afname van meldingen op de Luitenant-generaal Bestkazerne, met een piek in april. De piek in april is te verklaren door de oefening Pale strike waar F16's en Forward Air controllers samen trainen waarbij F16 actief zijn in de TMA D en de TRA12.

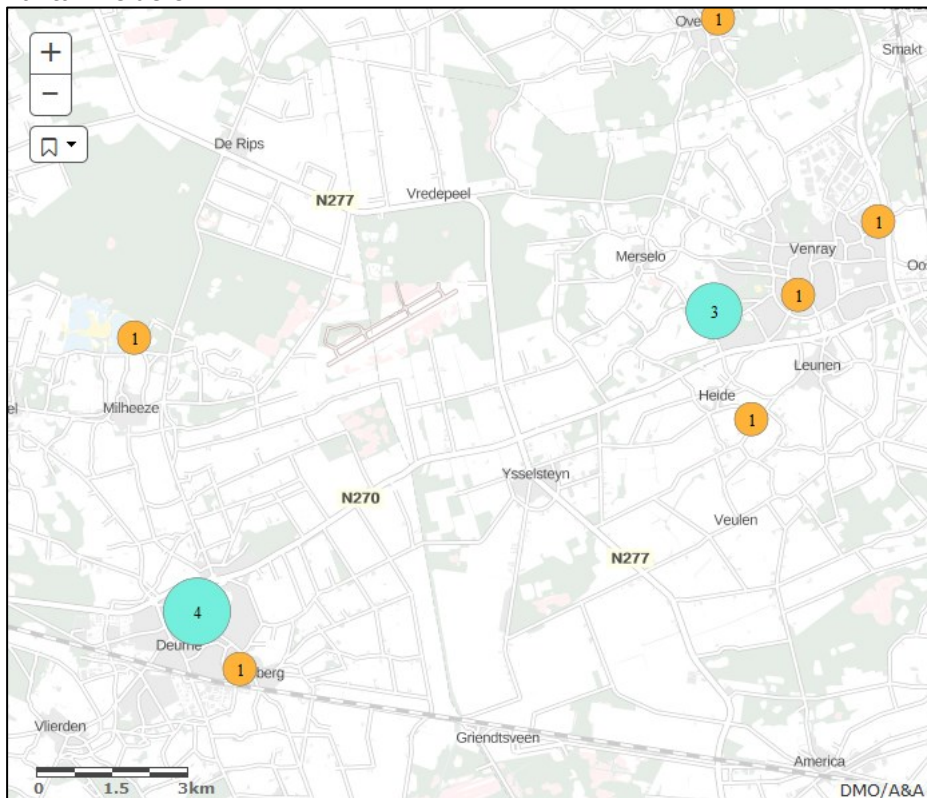
Deze oefening wordt gehouden in het Nieuw Milligen verkeersleiding gebied TMA D en in de TRA12. De TRA12 wordt door zowel de luchtverkeersleiding als de luchtgevechtsleiding van Air Operations and Control Station Nieuw Milligen (AOCS NM) gebruikt om te trainen met jachtvliegtuigen.

De afbeelding onder 'aantal meldingen' geeft het aantal meldingen weer in de omgeving van de militaire luchthaven. De afbeeldingen onder 'aantal melders' geeft het aantal verschillende personen weer die de meldingen hebben gemaakt. In de cirkels staan het aantal meldingen/melders.

Aantal meldingen:

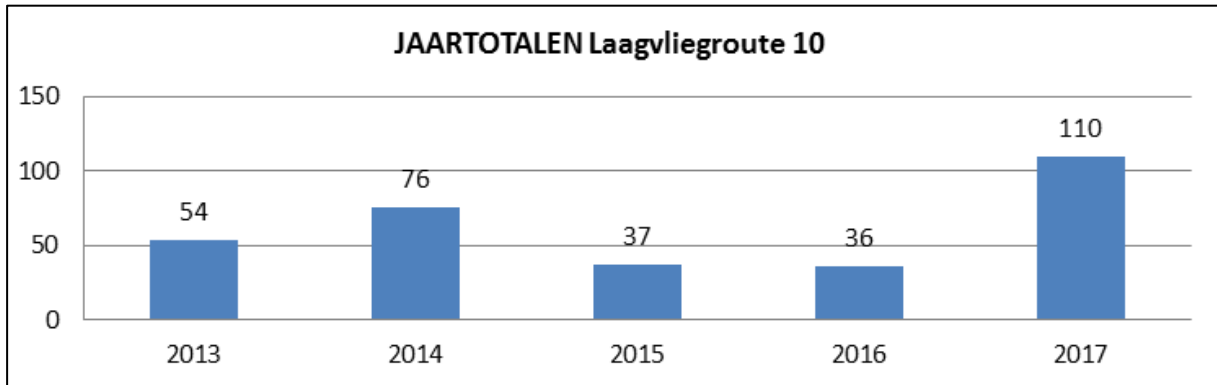
Aantal melders:

BIJLAGE J LAAGVLIEGGEBIEDEN EN ROUTES CLSK

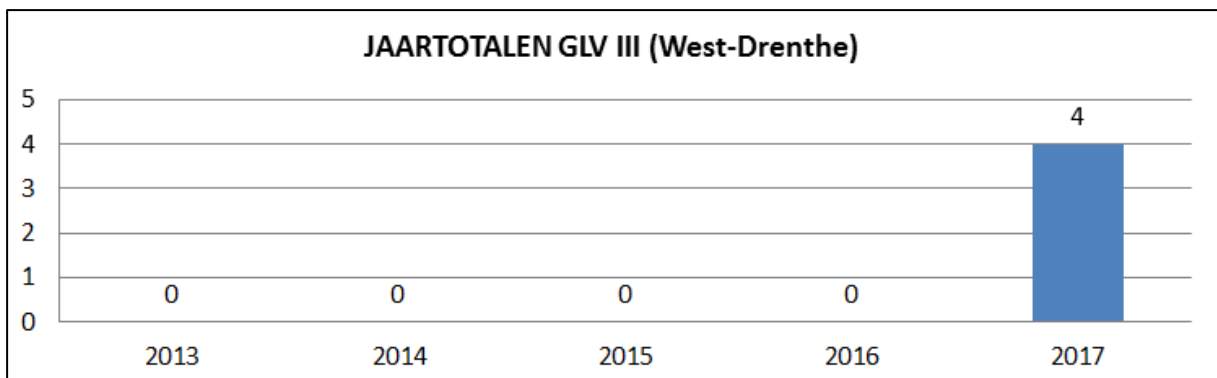
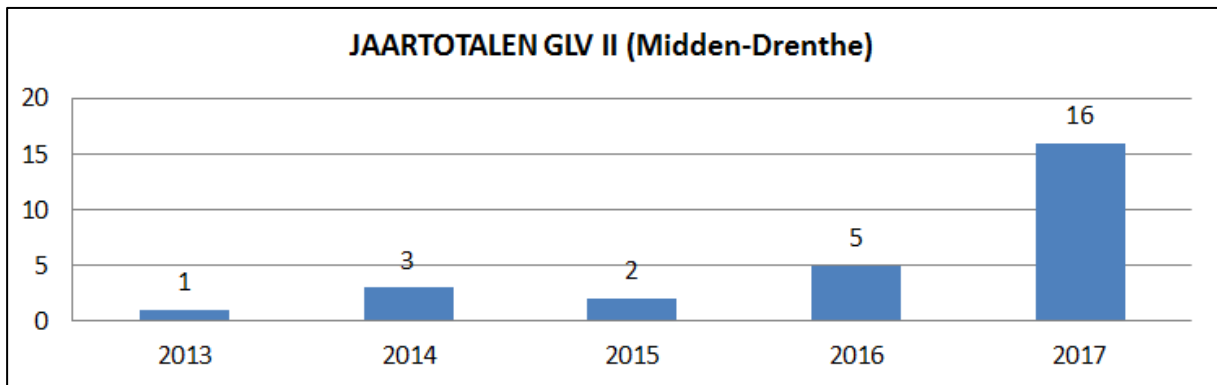
Meldingen over de laagvliegroutes

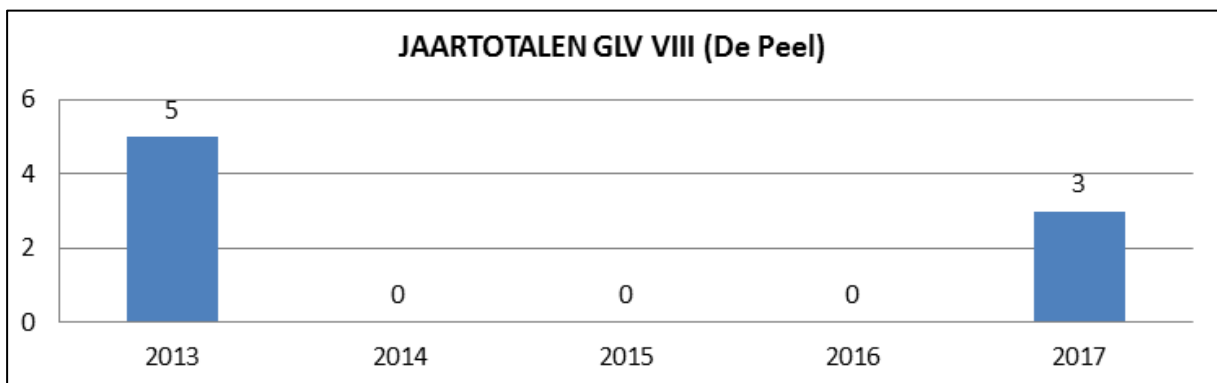
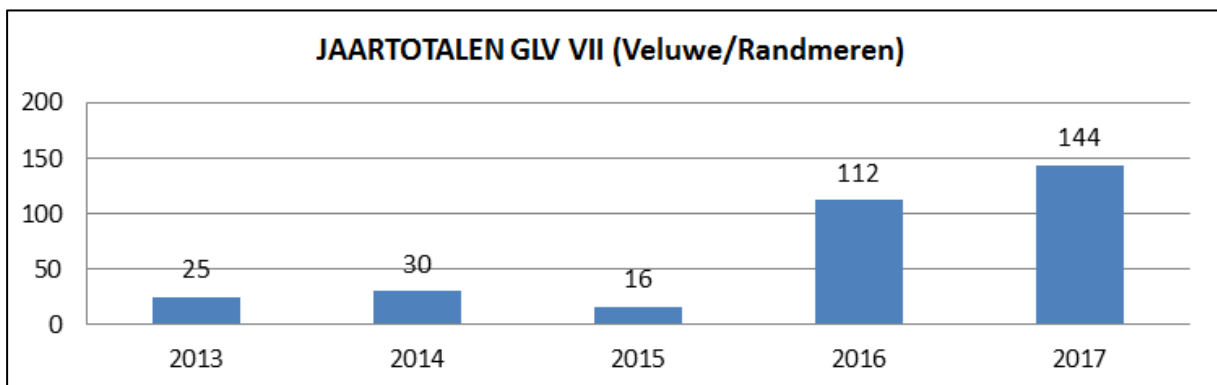
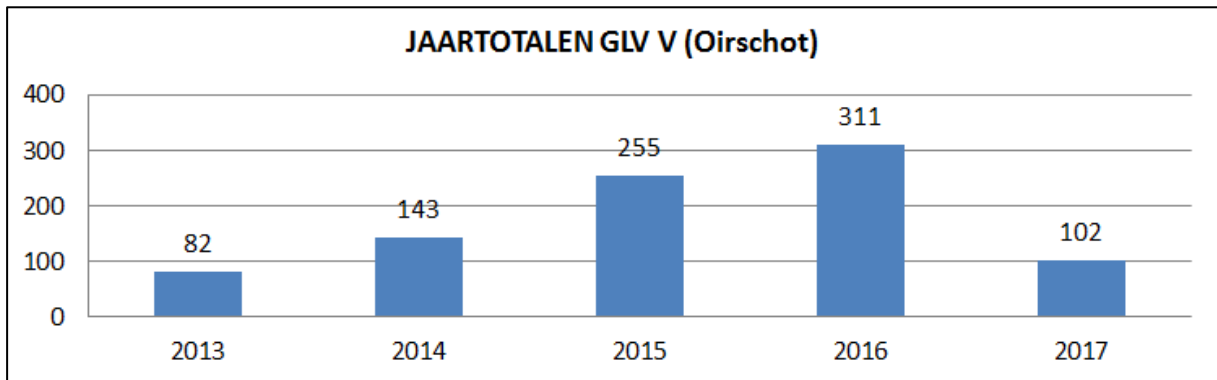
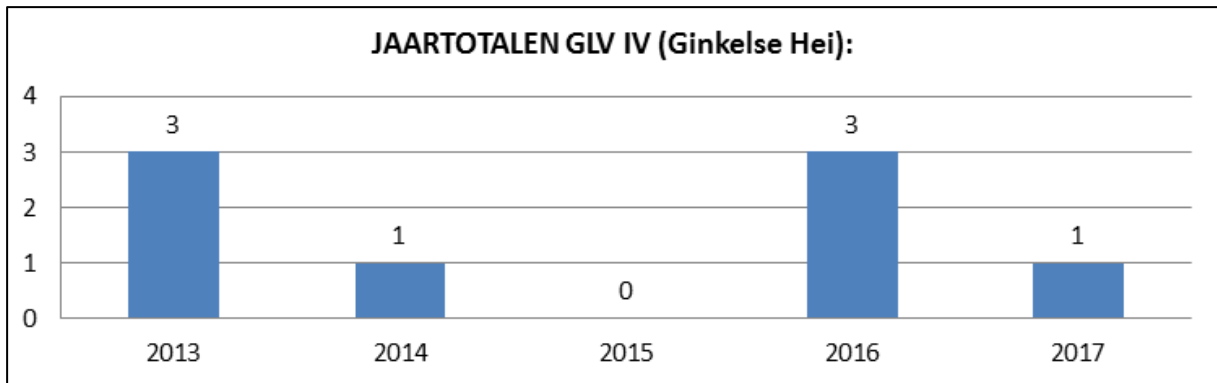
Binnen Nederland zijn wettelijk twee laagvliegroutes voor militaire jacht- en transportvliegtuigen vastgesteld. Deze zijn gelegen in Noordoost Nederland (zie kaart). Het gebruik van de westelijke route-10A (LR10A), deze wordt in zuidelijke richting gevlogen, is sinds 2002 tijdelijk opgeschort. De oostelijke route-10 (LR10) is wel in gebruik. Er zijn 110 meldingen ontvangen aangaande 90 vluchten. In 2016 waren er 55 vluchten over de LR10 waar 36 meldingen uit voort kwamen.

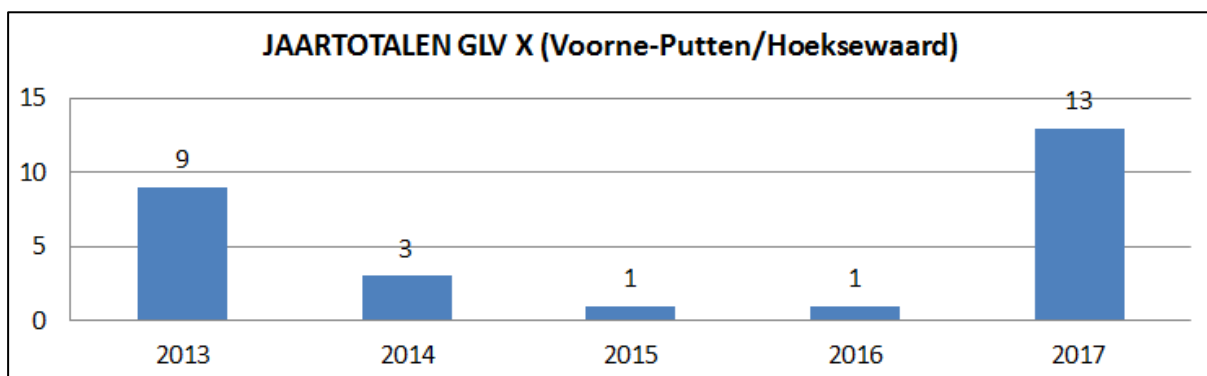
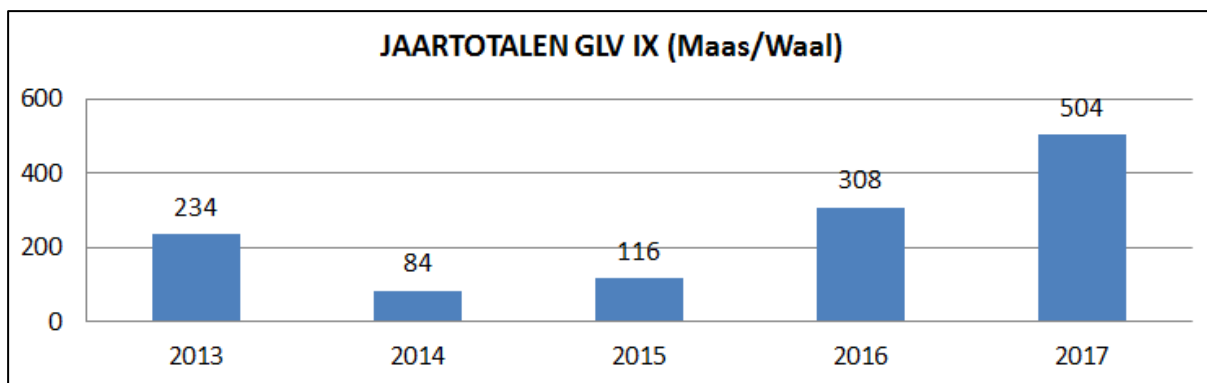

Meldingen vliegactiviteiten in laagvlieg- en oefengebieden

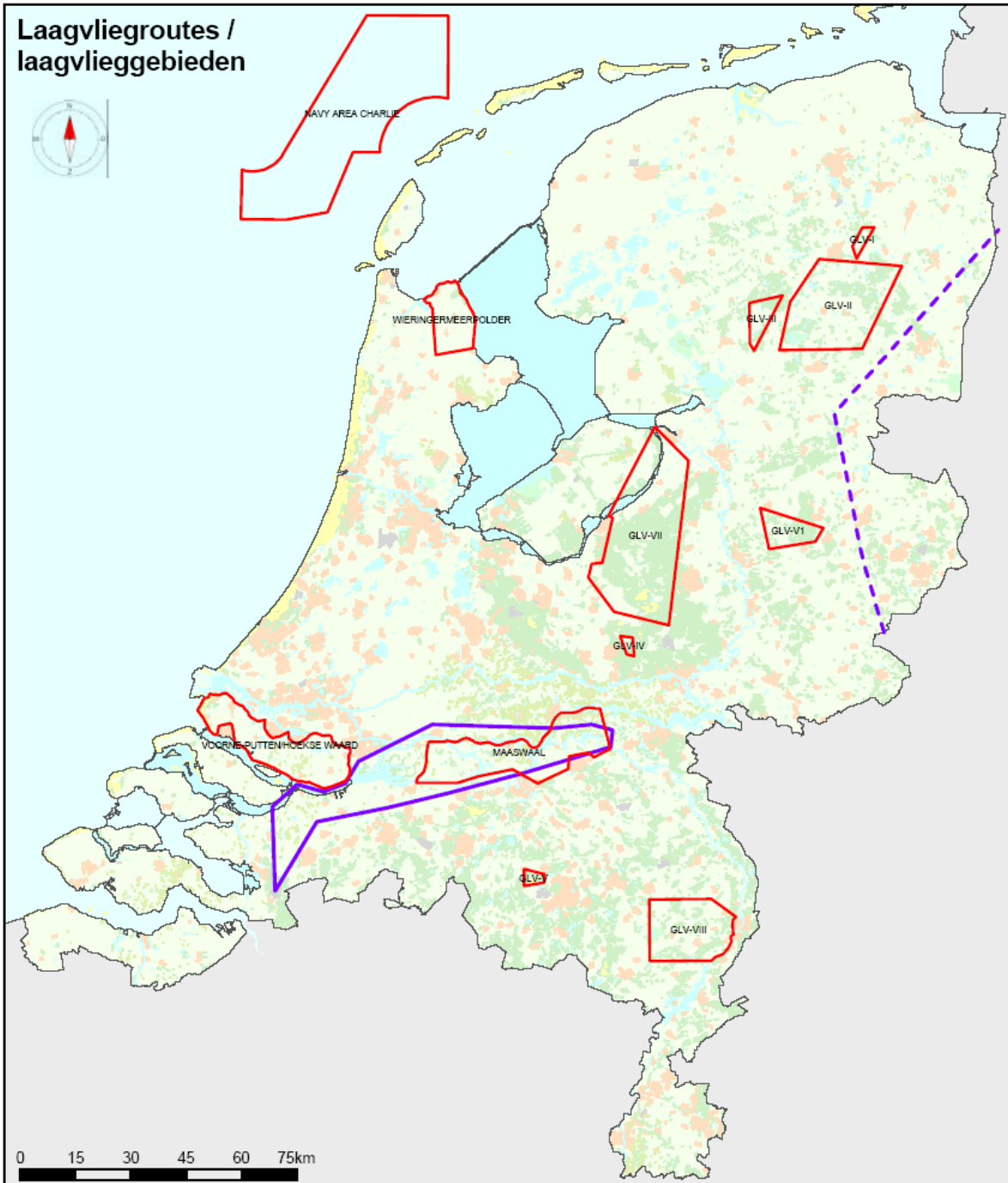
In Nederland is een aantal gebieden aangewezen als oefengebied voor laagvliegen met militaire helikopters (zie o.a. kaart). In onderstaande grafieken zijn de GLV's te zien waarbij het aantal meldingen wordt weergegeven over de afgelopen vijf jaar en waarin afgelopen jaar minimaal één melding over is ontvangen.

Laagvliegroutes / laagvlieggebieden

- laagvliegroute straaljagers
- laagvliegroute helikopters en propellorvliegtuigen
- laagvlieggebied
- MAASWAAL naam van laagvlieggebied

Schaal 1 : 1.500.000
 Ondergrond: delen van TOP250 vector
 (c) 2001 Topografische Dienst Nederland, Emmen

Situatie per 1-1-2004

BIJLAGE K LIJST AFKORTINGEN

AWACS	Airborne Warning And Control Station
BGZR	Bureau Geluidshinder, Zonering en Rapportering
BS	Bestuursstaf
CAS	Close Air Support
CDS	Commandant der Strijdkrachten
CLSK	Commando Luchtstrijdkrachten
COVM	Commissie Overleg en Voorlichting Milieuhygiëne
CoLua	Commando Luchtdoelartillerie
CTR	Control Zone
CVH	Crisisbeheersing-, Vredes- en Hulpverleningsoperaties
DAOG	Directie Aansturing Operationele Gereedheid
DCMR	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond
DEF	Ministerie van Defensie
DHC	Defensie Helikopter Commando
DRMV	Dienst Ruimte, Milieu en Vastgoed
DVD	Dienst Vastgoed Defensie
EHS	Ecologische Hoofdstructuur
EMVO	Elementaire Militaire Vlieger Opleiding
FAC	Forward Air Controller
FWIT	Fighter Weapon Instructor Training
GGW	Groep Geleide Wapens
GLV	Laagvlieggebied
ISAF	International Stabilisation Afghan Force
LFR	Low Flying Route
LMB	Luchtmachtbasis
LVR	Luchtvaartreglement
MKIC	Milieu Klachten en Informatie Centrale
MLT	Militair Luchtvaartterrein
MPC	Militaire Post Code
SGLS	School voor Grond/Lucht samenwerking
STAS	Staatssecretaris
STC	Staatscourant
TMA	Terminal Control Area
TRA	Temporary Reserved Airspace
VFR	Visual Flight Rules